

SPIS TREŚCI

UCHWAŁY	3
ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA.....	13
GLOSZY	18
ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE	40
ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE	45
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2005, NR 12.....	57
INFORMACJE.....	64
Dane statystyczne - październik 2005	68

Redakcja

Jacek Gudowski

Andrzej Zielony

Współpraca

Radosław Nowaczewski

Maciej Plaskacz, Małgorzata Sekuła,

Sylwia Stolarska, Elżbieta Szczepanowska

przy udziale

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 12 maja 2005 r., V Cz 151/05, zagadnienia prawnego:

„Czy komornik, w przypadku egzekucji alimentów wszczętej przed 1 stycznia 2002 r., jest uprawniony do pobierania w toku dalszej egzekucji alimentów opłaty w wysokości 21 % wartości egzekwowanego roszczenia, czy też obowiązany jest uwzględnić zmiany w zakresie wysokości opłaty wprowadzone ustawą z 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. Nr 130 poz. 1452?”

podjął uchwałę:

W toku egzekucji alimentów wszczętej przed 1 stycznia 2002 r. i prowadzonej pod rządem ustawy z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 130, poz. 1452) komornik – od daty wejścia w życie tej ustawy – stosuje jej przepisy w zakresie wysokości pobieranej opłaty stosunkowej.

(uchwała z dnia 12 października 2005 r., III CZP 63/05, Z. Sztrus, I. Koper, T. Żyznowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, postanowieniem z dnia 25 marca 2005 r., I ACa 1663/04, zagadnienia prawnego:

„a) Czy ustanowiony w art. 493 § 3 k.p.c. wymóg udowodnienia przez pozwanego wierzytelności, przedstawionych do potrącenia z wierzytelnością dochodzoną przez powoda, wyłącznie dokumentami, o których mowa w art. 485

k.p.c., dotyczy także sytuacji, w której potrącenie powyższych wierzytelności zostało dokonane przez pozwanego jeszcze przed wszczęciem procesu ?”;

a w razie przeczącej odpowiedzi na to pytanie także,

b) czy dłużnik, który składa oświadczenie o potrąceniu swojej wierzytelności, przysługującej mu w stosunku do zbywcy, już po otrzymaniu od niego zawiadomienia o przelewie, korzystając z uprawnienia do podniesienia takiego zarzutu względem nabywcy na podstawie art. 513 § 2 k.c., powinien złożyć to oświadczenie bezpośrednio nowemu wierzycielowi (nabywcy), czy jeszcze dotychczasowemu wierzycielowi (zbywcy)?”

podjął uchwałę:

Przewidziane w art. 493 § 3 k.p.c. wymaganie udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami wskazanymi w art. 485 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, w której do potrącenia doszło przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu;

odmówił podjęcia uchwały co do drugiego zagadnienia.

*(uchwała z dnia 13 października 2005 r., III CZP 56/05, T. Wiśniewski,
K. Zawada, A. Marszałek)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2005 r., II Ca 116/05, zagadnienia prawnego:

„Czy możliwe jest udzielenie substytucji przez adwokata radcy prawnemu?”
podjął uchwałę:

Adwokat będący pełnomocnikiem procesowym w postępowaniu cywilnym może udzielić dalszego pełnomocnictwa radcy prawnemu.

*(uchwała z dnia 14 października 2005 r., III CZP 70/05, A. Górski,
J. Frąckowiak, H. Pietrkowski)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 17 czerwca 2005 r., I Ca 353/05, zagadnienia prawnego:

„1. Czy wobec ostatecznego rozstrzygnięcia protestu zgodnie z art. 182 ust. 2 pkt 2 litera "a" ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19 póź. 177, ze zm.) dopuszczalne jest uwzględnienie skargi i zmiana wyroku zespołu arbitrów polegająca na uwzględnieniu odwołania i odrzucenia oferty wykonawcy w sytuacji, gdy z tym wykonawcą zamawiający zawarł już umowę, a to wobec upływu zawieszenia terminu określonego w art. 181 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy i w wykonaniu obowiązku wynikającego z art. 94 ust. 1 tej ustawy? ”;

w przypadku odpowiedzi przeczącej na pytanie 1,

2. czy postępowanie przed sądem powszechnym wywołane wniesieniem skargi na wyrok Zespołu Arbitrów ulega w takiej sytuacji umorzeniu stosownie do art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 194 ust. 2 ustawy - Prawo zamówień publicznych?”

podjął uchwałę:

Zawarcie przez zamawiającego z wykonawcą umowy na wykonanie prac stanowiących przedmiot zamówienia publicznego nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu przez sąd skargi na orzeczenie zespołu arbitrów, wydane po rozpoznaniu odwołania innego uczestnika przetargu, chyba że umowa została wykonana.

*(uchwała z dnia 14 października 2005 r., III CZP 73/05, A. Górski,
J. Frąckowiak, H. Pietrkowski)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 31 maja 2005 r., V Ca 3143/04, zagadnienia prawnego:

„Czy w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego zamawiający uprawniony jest do badania zasadności dokonanego przez oferenta - w trybie art. 96

ust. 4 ustawy z 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177) zastrzeżenia informacji potwierdzających spełnienie przez niego warunków wymaganych specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia,

a w przypadku pozytywnego w tym względzie rozstrzygnięcia:

czy konsekwencją stwierdzenia bezzasadności takiego zastrzeżenia powinno być odrzucenie oferty w trybie art. 89 ust. 1 pkt 1 wymienionej na wstępie ustawy?"
podjął uchwałę:

W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego zamawiający bada skuteczność dokonanego przez oferenta – na podstawie art. 96 ust. 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) – zastrzeżenia dotyczącego zakazu udostępniania informacji potwierdzających spełnienie wymagań wynikających ze specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Następstwem stwierdzenia bezskuteczności zastrzeżenia, o którym mowa w art. 96 ust. 4 tej ustawy, jest wyłączenie zakazu ujawniania zastrzeżonych informacji.

*(uchwała z dnia 21 października 2005 r., III CZP 74/05, Z. Kwaśniewski,
B. Czech, T. Żyznowski)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 24 maja 2005 r., XIII Cz 126/05, zagadnienia prawnego:

„1. Czy dopuszczalne jest orzekanie o kontaktach rodziców z dziećmi w postępowaniu o rozwód i czy zatem, wobec wytoczenia sprawy o rozwód, ulega zawieszeniu z mocy art. 445¹ § 2 k.p.c. postępowanie o ustalenie kontaktów rodziców z dziećmi;

2. czy dopuszczalne jest zawarcie ugody w sprawie o ustalenie kontaktów rodziców z dziećmi?"

podjął uchwałę:

Postępowanie o uregulowanie osobistych kontaktów rodziców, będących małżonkami, z ich małoletnim dzieckiem ulega z urzędu zawieszeniu z chwilą wytoczenia powództwa o rozwiązanie przez rozwód małżeństwa jego rodziców. Dopuszczalne jest zawarcie ugody w sprawie o uregulowanie osobistych kontaktów rodziców z ich małoletnim dzieckiem.

(uchwała z dnia 21 października 2005 r., III CZP 75/05, Z. Kwaśniewski, B. Czech, T. Żyznowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 17 czerwca 2005 r., I ACa 243/05, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie postawienia w stan likwidacji niepaństwowej wyższej szkoły zawodowej, której statut przewiduje przejęcie praw majątkowych uczelni przez jej założyciela z chwilą zakończenia postępowania likwidacyjnego, w procesie z powództwa o ustalenie skuteczności nabycia w drodze czynności prawnej praw założyciela tej uczelni, wszczętym przed ogłoszeniem upadłości nabywcy tych praw w trybie przepisów Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (tj. Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.), nabywca mimo ogłoszenia upadłości zachowuje legitymację procesową, czy też proces może się toczyć tylko z udziałem syndyka masy upadłości?”
podjął uchwałę:

W wypadku postawienia w stan likwidacji niepaństwowej wyższej szkoły zawodowej, której statut przewiduje przejęcie praw majątkowych przez jej założyciela po zakończeniu postępowania likwidacyjnego, legitymacja procesowa – w sprawie z powództwa o ustalenie nabycia praw założyciela tej uczelni, wszczętej przed ogłoszeniem upadłości nabywcy tych praw na podstawie Prawa upadłościowego z 1934 r. – przysługuje syndykowi masy upadłości w postępowaniu dotyczącym mienia wchodzącego w skład masy upadłości.

(uchwała z dnia 21 października 2005 r., III CZP 77/05, Z. Kwaśniewski,

B. Czech, T. Żyznowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 11 marca 2005 r., sygn. akt I ACa 1956/04, zagadnienia prawnego:

„Czy strona traci prawo do skutecznego podniesienia w apelacji zarzutu naruszenia przez sąd pierwszej instancji przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego wyroku wskutek przeprowadzenia przez sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego z naruszeniem przepisów: art. 495 § 3 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. w sytuacji, gdy w terminie przewidzianym w art. 162 k.p.c. strona nie zwróciła sądowi pierwszej instancji uwagi na uchybienia przez sąd tym przepisom wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu?”
podjął uchwałę:

Strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, polegającego na wydaniu postanowienia, które może być zmienione lub uchylone stosownie do okoliczności, jeżeli nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie w toku posiedzenia, a w razie nieobecności – na najbliższym posiedzeniu, chyba że niezgłoszenie zastrzeżenia nastąpiło bez jej winy (art. 162 k.p.c.).

*(uchwała z dnia 27 października 2005 r., III CZP 55/05, J. Gudowski,
G. Bieniek, A. Marszałek)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z dnia 11 maja 2005 r., Ga 41/05, zagadnienia prawnego:

„Czy ustanowiony w art. 479⁹ § 1 k.p.c. obowiązek doręczania w toku sprawy, przez stronę reprezentowaną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego odpisów pism procesowych z załącznikami bezpośrednio stronie przeciwnej i dołączania do pisma procesowego wnoszonego do sądu dowodu

doręczenia drugiej stronie odpisu pisma albo dowodu wysłania go listem poleconym, pod rygorem zwrotu pisma bez wzywania do usunięcia tego braku - dotyczy również składanego w formie pisma procesowego żądania sporządzenia uzasadnienia wyroku i jego doręczenia z uzasadnieniem?”

podjął uchwałę:

Przewidziany w art. 479⁹ § 1 zdanie drugie k.p.c. obowiązek dołączenia do pisma procesowego wniesionego do sądu dowodu doręczenia drugiej stronie odpisu tego pisma albo dowodu wysłania go listem poleconym nie dotyczy wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.).

*(uchwała z dnia 27 października 2005 r., III CZP 65/05, J. Gudowski,
G. Bieniek, A. Marszałek)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 12 maja 2005 r., VI ACa 1076/04, zagadnienia prawnego:

„Czy minister właściwy do spraw Skarbu Państwa reprezentuje pozwany Skarb Państwa w procesie o odszkodowanie za szkodę wyrządzoną przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w okresie gdy jednostka ta działała jako centralny organ administracji państwowej?”

podjął uchwałę:

W sprawie o wynagrodzenie szkody wyrządzonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w okresie, w którym Zakład ten był państwową jednostką organizacyjną bez osobowości prawnej, Skarb Państwa reprezentuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

*(uchwała z dnia 27 października 2005 r., III CZP 78/05, J. Gudowski,
G. Bieniek, A. Marszałek)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2005 r., sygn. akt I ACa 1644/04, zagadnienia prawnego:

„Czy do powierzchni zanieczyszczonych o których mowa w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. Nr 55, poz. 477 z późniejszymi zmianami), od których pobiera się opłaty za wprowadzenie ścieków obejmujących wody opadowe lub roztopowe ujęte w systemy kanalizacyjne zalicza się powierzchnię dachów?”

odmówił podjęcia uchwały

(postanowienie z dnia 12 października 2005 r., III CZP 68/05, Z. Strus, I. Koper, T. Żyźnowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 31 marca 2005 r., IV Cz 188/05, zagadnienia prawnego:

„1. Czy art. 793 k.p.c. ma zastosowanie co do bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego na podstawie art. 96 ust. 1 Prawa bankowego, uwzględniając treść art. 96 ust. 3 prawa bankowego?

2. Czy sam fakt przejęcia na podstawie art. 147 prawa bankowego banku, który wystawił bankowy tytuł egzekucyjny – po wydaniu postanowienia w trybie art. 793 k.p.c. – uzasadnia uwzględnienie zażalenia na wymienione postanowienie?

3. Czy bank, który jest następcą prawnym banku, który wystawił bankowy tytuł egzekucyjny może domagać się w trybie art. 788 k.p.c. nadania takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, czy też jest uprawniony we własnym imieniu wystawić w trybie art. 96 ust. 1 prawa bankowego bankowy tytuł egzekucyjny w celu przymusowego zaspokojenia w postępowaniu egzekucyjnym ?

4. Czy dopuszczalne jest nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi, co do którego ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu w przypadku, gdy wierzytelność wskazana w tytule egzekucyjnym jest objęta tym postępowaniem upadłościowym?

a w przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie postawione w punkcie 4,
 5. Czy na wierzycielu, którego wierzytelność stwierdzona została tytułem egzekucyjnym i zabezpieczona zastawem, a zatem nie objęta układem stosownie do treści art. 273 § 2 prawa upadłościowego i naprawczego, ciąży obowiązek wykazania stosownie do treści art. 786 § 1 k.p.c. istnienia zastawu uprawniającego do zaspokojenia się z majątku upadłego dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym poza postępowaniem upadłościowym?

6. Czy w sytuacji, gdy wierzycielowi został wydany tytuł wykonawczy, możliwe jest wydanie w trybie art. 793 k.p.c. dalszego tytułu wykonawczego z ograniczeniem jego zakresu do niektórych składników majątku dłużnika w sytuacji, gdy do prowadzenia egzekucji z tychże składników możliwe jest wykorzystanie pierwszego tytułu?,

a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na postawione w punkcie 6 pytanie,

7. Czy sentencja postanowienia wydanego na podstawie art. 793 k.p.c. winna wymieniać części majątku, z którego wydany tytuł wykonawczy uprawnia do egzekucji, czy też możliwe jest określenie tej części majątku w sposób negatywny (przykładowo z wyłączeniem prawa do prowadzenia egzekucji z konkretnych składników majątkowych)?”

odmówił podjęcia uchwały

(postanowienie z dnia 13 października 2005 r., III CZP 64/05, B. Czech, M.Bączyk, B. Myszka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 15 listopada 2004 r., I ACa 332/04, zagadnienia prawnego:

„Czy zważywszy na treść art. 36 ust. 1 ustawy z 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5 poz. 24 ze zm.), wymienione w ustępie czwartym tego artykułu przypadki, kiedy wydawca i redaktor mogą odmówić zamieszczenia ogłoszeń i reklamy są wyczerpujące?”

odmówił podjęcia uchwały

*(postanowienie z dnia 14 października 2005 r., III CZP 67/05, A. Górski,
J. Frąckowiak, H. Pietrkowski)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2005 r., II Ca 159/05, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o nakazanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przekazania składki do otwartego funduszu emerytalnego; a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy ubezpieczony jest legitymowany czynnie do wystąpienia z takim żądaniem?”

**przekazał zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia powiększonemu
składowi Sądu Najwyższego.**

*(postanowienie z dnia 27 października 2005 r., III CZP 69/05, J. Gudowski,
G. Bieniek, A. Marszałek)*

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 112/05

„Czy dopuszczalne jest ustanowienie hipoteki kaucyjnej zabezpieczającej mogącą w przyszłości powstać wierzytelność związaną z wykorzystaniem przez nabywcę sprzedanej mu w trybie przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami nieruchomości na inne cele niż uzasadniające udzielenie bonifikaty lub ze zbyciem nieruchomości przed upływem terminu określonego w przepisie art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 8 września 2005 r., II Cz 731/04, B. Nowicka, E. Błażewska, A. Gul)

Sąd Okręgowy zauważył, że istnieją poważne wątpliwości, czy ustanowienie hipoteki kaucyjnej dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy po jej ustanowieniu między kontrahentami umowy istnieje nadal konkretny stosunek prawny, czy też stosunek ten ma istnieć tylko w chwili ustanowienia hipoteki i jego wygaśnięcie nie wpływa na dopuszczalność ustanowienia hipoteki. W omawianym przypadku, zdaniem Sądu kierującego pytanie prawne, wydaje się, że po wykonaniu umowy sprzedaży lokalu, żaden konkretny stosunek prawny kontrahentów już nie łączy, to zaś, że w razie zbycia przez nabywcę lub zmiany przeznaczenia lokalu może powstać w przyszłości roszczenie o zwrot bonifikaty, może być oceniane jako niewystarczająca przesłanka do ustanowienia hipoteki kaucyjnej.

Sąd Okręgowy wskazał również na wyrażony w doktrynie pogląd, że gdy źródłem powstania wierzytelności jest dopiero zachowanie przyszłe, które może ale nie musi zaistnieć, nie można zabezpieczyć tych przyszłych roszczeń, przez ustanowienie hipoteki kaucyjnej.

A.Z.

III CZP 113/05

„Czy w świetle art. 54 k.p.c. w związku z art. 9 ustawy z dnia 29 października 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) właściwym do rozpoznania wniosku o wyłączenie komornika jest sąd czy prezes sądu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 17 sierpnia 2005 r., Cz 269/05, J. Smólski)

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 54 k.p.c. przepisy o wyłączeniu sędziego stosuje się też odpowiednio do wyłączenia ławników, prokuratora oraz innych organów sądowych, zatem także komornika. Wniosek o wyłączenie ławnika sąd rozstrzyga zgodnie z przepisami o wyłączeniu sędziów, a wniosek o wyłączenie pozostałych organów przekazuje organowi nadrzędnemu. Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że ponieważ przyjmowano, iż przekazanie odpowiedniemu organowi nadrzędnemu oznacza przekazanie organowi, który jest nadrzędny w stosunku do funkcjonariusza podlegającego wyłączeniu, do momentu wejścia w życie ustawy z dnia 29 października 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w judykaturze panował jednolity pogląd, że o wyłączeniu komornika rozstrzyga zarządzeniem prezes sądu, a na zarządzenie prezesa oddalające wniosek o wyłączenie komornika nie przysługuje zażalenie.

Jak zauważył Sąd zadający pytanie prawne, należy jednak zastanowić się, czy pogląd taki jest możliwy do utrzymania, skoro obecnie art. 9 ww. ustawy wyraźnie stanowi, że do komornika stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o wyłączeniu sędziego. Jednocześnie zwrócił uwagę, że mimo wejścia w życie przywoływanej ustawy, w literaturze nadal prezentowany jest pogląd, iż o wyłączeniu komornika decyduje prezes sądu.

Ponadto, jak podkreślono w uzasadnieniu pytania prawnego, za stanowiskiem, że o wyłączeniu komornika decyduje prezes sądu przemawia fakt, iż mimo wejścia w życie ww. ustawy i licznych nowelizacji dokonywanych w prawie postępowania cywilnego, art. 54 k.p.c. nie uległ zmianie.

A.Z.

*

III CZP 114/05

„Czy w sytuacji, w której narzucone przez podmiot dominujący uciążliwe warunki umowy obejmują, jako świadczenie kontrahenta, zawarcie innej umowy, zaprzestanie stosowania praktyki monopolistycznej, o której mowa w art. 21 ust. 1 zd. 2 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 ze zm.) następuje z chwilą zawarcia drugiej umowy?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 września 2005 r., IV A Ca 94/05, K. Tucharz, A. Wapińska, G. Kołodziejska)

Notka: Zagadnienie prawne, zgodnie z właściwością, przekazano do rozstrzygnięcia w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (§ 30 ust. 1 w związku z § 32 ust. 1 uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2003 r. w sprawie regulaminu Sądu Najwyższego, M.P. Nr 57, poz. 989).

A.Z.

*

III CZP 115/05

„Czy w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 k.p.c. w sprawie egzekucyjnej wszczętej przed nowelizacją ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, dokonaną ustawą z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1452) komornikowi przysługuje uprawnienie do ściągania od dłużnika pozostałej części opłaty egzekucyjnej, o której mowa w art. 59 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji także wówczas, gdy w rzeczywistości nie wyegzekwował on żadnej kwoty?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 września 2005 r., I Co 1166/04/P, B. Baran, M. Łoboz, L. Kaltenbek-Skarbek).

Rozpatrując sprawę Sąd Okręgowy wskazał, że kwestia będąca przedmiotem pytania prawnego powstała na tle wątpliwości z interpretacją art. 49 w zw. z art. 45 i art. 59 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (w brzmieniu pierwotnym). Wspomniany art. 49 określał wysokość całej opłaty stosunkowej, należnej komornikowi, natomiast art. 59 ust. 1 stanowił, iż opłatę nie uiszczoną przez wierzyciela zwolnionego od kosztów sądowych oraz pozostałą część opłaty nie obciążającą wierzyciela komornik ściąga od dłużnika, z tym, że drugą część opłaty stosunkowej oblicza się proporcjonalnie do wyegzekwowanych kwot.

Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że na tle poprzednio obowiązującej regulacji prawnej nie było wyraźnego przepisu normującego kwestię pobierania opłat w razie umorzenia postępowania, kiedy nie zostały wyegzekwowane żadne kwoty.

Kierując pytanie Sąd wskazał jednak, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawił się pogląd (krytykowany przez część doktryny), że opłata stosunkowa ma charakter daniny publicznoprawnej, który przesądza o niemożności wiązania opłaty z efektywnością egzekucji.

Zdaniem Sądu Okręgowego, koncepcja przyjęta przez Sąd Najwyższy nie jest przekonywająca, a na uwagę zasługuje stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który w uzasadnieniu do jednego z orzeczeń uznał za nielogiczne i niekonsekwentne rozwiązanie polegające na tym, że brak skutecznej egzekucji mimo wszystko uprawnia komornika do pobrania opłaty naliczanej od wysokości egzekwowanej kwoty, i to nawet w sytuacji, gdy to wierzyciel wystąpi do komornika o umorzenie egzekucji.

A.Z.

*

III CZP 116/05

„Czy w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), w sprawie egzekucyjnej wszczętej przed nowelizacją ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), dokonaną ustawą z dnia 24 września 2004 r. o zmianie

ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 236, poz. 2356) - komornikowi przysługuje od dłużnika opłata w wysokości 15 % wartości egzekwowanego świadczenia, niezależnie od tego, czy wyegzekwował on jakiegokolwiek kwoty w rzeczywistości?"

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 września 2005 r., II Cz 1655/05, M. Łoboz, B. Kurdziel, P. Tomaszek)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, na regulację zawartą w art. 49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 24 września 2004 r., która przewidywała jedynie możliwość pobrania opłaty stosunkowej w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela złożony przed upływem roku od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie egzekucji.

Jednocześnie Sąd kierujący pytanie prawne wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego, na skutek zastosowania wykładni funkcjonalnej, zarysował się pogląd, zgodnie z którym możliwe jest pobieranie opłaty stosunkowej w wypadku umorzenia postępowania, nawet wówczas, gdy w rzeczywistości nie doszło do wyegzekwowania żadnych kwot. Przyjmując powyższe stanowisko Sąd Najwyższy wskazał na autonomię uregulowań ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, jak również na charakter opłaty egzekucyjnej jako daniny publicznoprawnej. Ponadto podkreślił, że przepis art. 59.1 (stanowiący, iż drugą część opłaty stosunkowej oblicza się proporcjonalnie do wyegzekwowanych kwot) nie może być traktowany jako wyraz zasady związania opłaty z efektywnością egzekucji.

Sąd Okręgowy zauważył również, iż w praktyce uznawano, że ponieważ sytuacja umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 823 k.p.c. nie różni się zasadniczo od umorzenia na wniosek wierzyciela - analogicznie, mimo braku formalnej podstawy, należy pobierać opłatę stosunkową w wysokości 15 % wartości egzekwowanego świadczenia, niezależnie od wyegzekwowanych kwot.

Zdaniem Sądu, praktyka opierająca się na zaprezentowanym powyżej stanowisku Sądu Najwyższego nie zasługuje na aprobatę, zwłaszcza biorąc pod uwagę poglądy Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w przedmiotowej kwestii.

A.Z.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Zawarcie umowy kredytu bez zezwolenia właściwego biskupa było sprzeczne z prawem określającym sposób działania parafii jako kościelnej osoby prawnej i prowadziło do jej nieważności.

(wyrok z dnia 27 lipca 2000 r., IV CKN 88/00, H. Ciepła, A. Górski, Z. Strus, OSP 2003, nr 9, s. 115)

Glosa

Marcina Krzemińskiego, Prawo Bankowe 2005, nr 10, s. 20

Autor przypomniał, że zasady współpracy Państwo – Kościół Katolicki uregulowane zostały w art. 25 Konstytucji oraz w konkordacie z 1993 r. Jedną z podstawowych zasad tam przyjętych jest zasada autonomii i niezależności. W zakresie reprezentacji kościelnych osób prawnych w sprawach majątkowych zasadnicze znaczenie ma zasada autonomii.

Glosator, jako główne zadanie glosy, przyjął określenie sytuacji prawnej, w świetle prawa polskiego, ciał i instytucji funkcjonujących wewnątrzkościelnych osób prawnych na podstawie prawa kanonicznego, które nie zostały zakwalifikowane przez ustawodawcę polskiego jako organy osób prawnych. Swoje rozważania zwięził do występujących w obrocie cywilnoprawnym diecezji.

Podniósł, że w odniesieniu do osób prawnych Kościoła Katolickiego przyjąć należy, iż ocena działań przedstawicieli, innych niż organy wymienione w rozdziale 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 25, poz. 154 ze zm.), podlegać będzie w prawie polskim przepisom o przedstawicielstwie. Źródła umocowania należy poszukiwać jednak w pierwszej kolejności w przepisach regulujących kompetencje danego ciała, następnie zaś w piśmie nominacyjnym oraz innych pismach, w tym w „zwykłych”

pełnomocnictwach, czy innych upoważnieniach oraz w końcu w statutach kościelnych osób prawnych. Autor podkreślił, że udzielona zgoda, zgodnie z omawianym orzeczeniem, nie stanowi pełnomocnictwa dla osoby, która o zgodę się stara, a jest składnikiem oświadczenia woli, w związku z czym nie stosujemy przepisów o przedstawicielstwie i w konsekwencji nie mają tu zastosowania w szczególności przepisy o formie pełnomocnictwa.

Glosator podniósł, że Sąd Najwyższy słusznie nie brał pod uwagę (z urzędu) wadliwego umocowania kurii do udzielenia poręczenia przez diecezję, skoro zarzutów takich nie zgłaszała sama zainteresowana. Brak należytego umocowania do działania po stronie kurii nie powoduje automatycznie nieważności czynności prawnej, w świetle prawa polskiego, z mocy art. 39 k.c. W zakresie reprezentacji diecezji zaistniały stan faktyczny podlega ocenie z punktu widzenia art. 103 k.c. Autor stwierdził, że wymagana przez prawo kanoniczne zgoda, stanowiąca składnik „skutecznego działania organu”, nie jest pełnomocnictwem i w związku z tym nie wymaga zachowania szczególnej formy.

Na zakończenie komentator odniósł się do kwestii „mechanizmu uznania” nieważności czynności prawnej dokonanej wbrew postanowieniom prawa kanonicznego. Stwierdził, że sankcję nieważności przewiduje art. 39 k.c., a nie odpowiednia norma prawa kanonicznego. Prawo kanoniczne stwierdza jedynie, czy proboszcz działa w granicach uprawnień i w tym sensie tylko to, co jest wymagane przez prawo kanoniczne do ważności czynności prawnej wpływa na ocenę z punktu widzenia art. 39 k.c.

Do omawianego orzeczenia glosy opracowali również: B. Rakoczy (OSP 2003, nr 9, s. 115), G. Radecki (OSP 2004, nr 5, s. 58) oraz M. Jasiakiewicz (Rej. 2005, nr 1, s. 122).

E.S.

*

Przepis art. 433 k.c. nie ma zastosowania do odpowiedzialności za szkody spowodowane przelaniem się wody w budynku z lokalu położonego wyżej do lokalu usytuowanego niżej.

(wyrok z dnia 5 marca 2002 r., I CKN 1156/99, M. Grzelka, B. Czech, T. Żyźnowski, OSP 2003, nr 1, poz. 5)

Glosa

Michała Warcińskiego, OSP 2005, nr 10, poz. 116

Autor odniósł się krytycznie do tezy wyroku, a jego uzasadnienie uznał za zbyt ogólne.

W pierwszej części glosy omówione zostały następujące elementy konstrukcji odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną wyrzuceniem, wylaniem lub spadnięciem przedmiotu z pomieszczenia przewidzianej w art. 433 k.c.: zasada odpowiedzialności, podmiot odpowiedzialny (tu autor dokonał wykładni pojęć „zajmujący pomieszczenie” oraz „pomieszczenie”) i podmiot poszkodowany. Dalsze rozważania poświęcono przedmiotowi odpowiedzialności, czyli elementowi zdarzenia rodzącego odpowiedzialność.

Komentator przytoczył pogląd Sądu Najwyższego, że przemieszczenie się cieczy pomiędzy kondygnacjami jest „przelaniem się”, a nie „wylaniem się”. Zacytował następnie słownikową definicję pojęcia „wylać”, które oznacza: „lejąc, usunąć płyn z jakiegoś naczynia”. Jego zdaniem, jeżeli w tej definicji w miejsce „naczynia” podstawia się „pomieszczenie”, otrzyma się inny wynik niż ten, do jakiego doszedł Sąd Najwyższy. Dodał, że art. 433 k.c. stanowi jedynie o „wylaniu się” płynu, a nie wspomina o konieczności przemieszczenia się cieczy poza budynek ani o konieczności przemieszczenia się cieczy przez otwór okienny czy drzwiowy. Glosator wskazał, że przedstawiony sposób rozumienia pojęcia „wylanie się” jest tylko jednym z możliwych wyników wykładni językowej, co prowadzi do wniosku, że wykładnia ta nie daje jednoznacznych rezultatów, a to z kolei rodzi konieczność odwołania się do wykładni funkcjonalnej przy odczytywaniu analizowanego przepisu.

Według komentatora, głównym motywem dla zaostrzenia odpowiedzialności odszkodowawczej ciążącej na zajmującym pomieszczenie jest szczególne niebezpieczeństwo dla osób trzecich związane z eksploatacją pomieszczeń w budynkach wielopiętrowych. Autor wyraził wątpliwość, czy koszty zajścia przypadkowego przelania się cieczy z jednej kondygnacji do drugiej powinien ponosić poszkodowany. Jego zdaniem, ryzyko takiego zajścia skutkującego określonymi

wydatkami, powinien ponosić ten, kto może czerpać jakiegokolwiek korzyści z faktu zajmowania pomieszczenia, które jest miejscem zdarzenia wywołującego szkodę. Za zaostrzeniem odpowiedzialności zajmującego pomieszczenie przemawiają ponadto szczególne trudności dowodowe związane z ustaleniem tożsamości i winy sprawcy. Komentator uważa, że trudności takie występują również w przypadku przelania się płynu na niższą kondygnację, co – jego zdaniem – zostało zbagatelizowane przez Sąd Najwyższy. Wykładnia celowościowa prowadzi zatem do wniosku, że art. 433 k.c. ma zastosowanie do sytuacji wyrządzenia szkody przez przelanie cieczy z kondygnacji na kondygnację w budynku, przy czym wniosek taki nie pozostaje w sprzeczności z przedstawionymi wynikami wykładni językowej.

Głosę aprobowującą do wyroku opracował F. Zoll (OSP 2003, nr 1, poz. 5).

M.P.

*

Gdy istotne wady dzieła są nieusuwalne bądź nie dadzą się usunąć w odpowiednim czasie, skuteczność odstąpienia od umowy o dzieło nie jest uzależniona od wcześniejszego wyznaczenia terminu do usunięcia wad.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2003 r., II CKN 1417/00, H. Pietrzkowski, E.Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski, OSNC 2004, nr 6, poz. 60; BSN 2003, nr 10, s. 10; PUG 2004, nr 1, s. 32; R.Pr. 2004, nr 6, s. 134)

Glosa

Jerzego P. Naworskiego, Glosa 2005, nr 4, s. 66

Glosowany wyrok dotyczy interpretacji przepisu art. 637 § 2 zdanie pierwsze k.c., a przytoczona teza, zdaniem glosatora, wypowiada prawdę zupełnie oczywistą, stanowiąc w istocie jego powtórzenie.

Według komentatora, w przypadkach gdy zamawiający stwierdził wady istotne, mające jednocześnie charakter wad nieusuwalnych lub niedających się usunąć w odpowiednim czasie, obciążanie zamawiającego, który chce od umowy odstąpić, obowiązkiem wyznaczenia terminu dodatkowego do usunięcia takich wad byłoby dyspozycją nielogiczną i nieracjonalną.

Autor na zakończenie jednak zastanawiał się jak powinien postąpić Sąd Najwyższy w omawianej sprawie, który mimo uznania za zasadny zarzut błędnej wykładni art. 637 k.c. wydał wyrok kasatoryjny. W jego ocenie, pojawia się pytanie, czy istniały podstawy do wydania wyroku reformatoryjnego.

W stanie faktycznym sprawy, na kanwie którego zapadł glosowany wyrok, w położonej na podłodze w hali wystawowej wykładziny PCV ujawniły się wady polegające na wybrzuszeniach wykładziny. Przyjmujący zamówienie podjął próbę ich usunięcia, ale ponieważ nastąpiło dalsze odklejanie się wykładziny powodowie nie czekając na upływ uzgodnionego miesięcznego terminu obserwacji, odstąpili od umowy.

Podstawa naruszenia przepisów postępowania, niejasno sformułowana w kasacji powodów, nie znalazła potwierdzenia, a ponieważ podstawa naruszenia prawa materialnego okazała się uzasadniona, to – zdaniem glosatora – w świetle art. 393¹⁵ k.p.c. nie było żadnych przeszkód do wydania wyroku merytorycznego przez Sąd Najwyższy.

M.S.

*

Jeżeli strony w umowie jako przesłankę roszczenia o „odsetki karne” przewidziały opóźnienie kontrahenta z zapłatą należności pieniężnej, to w grę może wchodzić instytucja przewidziana w art. 481 k.c., a nie oryginalna konstrukcja prawna łącząca cechy wspomnianej instytucji i kary umownej.

(uchwała z dnia 10 października 2003 r., II CK 120/02, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, J. Frąckowiak, OSP 2005, nr 7-8, poz. 95)

Glosa

Przemysława Drapały, Monitor Prawniczy 2005, nr 19, s. 958

Rozstrzygnięta sprawa dotyczyła kwestii kwalifikacji prawnej zamieszczonego w umowie przez strony postanowienia kontraktowego, zgodnie z którym w razie opóźnienia zapłaty na rzecz jednej ze stron wynagrodzenia za wykonane roboty

budowlane, druga ze stron zobowiązana była do świadczenia „odsetek karnych” w wysokości 0,2 % wartości umowy za każdy dzień opóźnienia. Strony ustaliły również, że wysokość tych odsetek będzie obliczana „od wartości całej umowy, bez względu na wysokość należności z zapłatą której strona popadła w opóźnienie”, odrywając w ten sposób roszczenie o odsetki od czasu trwania opóźnienia. Glosowane orzeczenie dotyczy więc problemów prawnych, które pojawiają się na styku dwóch konstrukcji prawnych: odsetek za opóźnienie i kary umownej.

Autor glosy wskazał, że Sąd Najwyższy dokonał trafnej wykładni zawartych przez strony postanowień umownych w ten sposób, że wolą stron było uczynienie przesłanką powstania roszczenia o „odsetki karne” opóźnienia strony w zapłacie wynagrodzenia za roboty budowlane. Z tego względu wspomniane postanowienia powinny być kwalifikowane jako regulujące kwestię unormowanych w art. 481 k.c. umownych odsetek za opóźnienie, a nie jako kreujące nową konstrukcję prawną opartą i zawierającą pewne cechy kary umownej (art. 483 k.c.). Autor zaaprobował pogląd Sądu Najwyższego, że treść zawartych przez strony porozumień nie dawała dostatecznych podstaw do uznania, iż nieobjęte są one dyspozycją przepisu art. 481 k.c.

Glosator podkreślił jednocześnie, że w swoich rozważaniach Sąd Najwyższy pozostawił otwarty problem kreowania takich postanowień umownych. Zdaniem autora, powstaje więc pytanie o dopuszczalność umownego ustanowienia sankcji kontraktowej polegającej na tym, że „odsetki” jakie ma zapłacić jedna ze stron będą obliczane od wartości całego świadczenia, a nie od wartości świadczenia, co do której strona faktycznie popadła w opóźnienie. Ustalenia takie stanowiłyby czynnik dyscyplinujący kontrahenta do terminowego wykonania całego zobowiązania, ponieważ w razie opóźnienia tylko w części świadczenia, dotyczyły by go skutki takie jak w przypadku opóźnienia w zapłacie całej należności.

Glosator opowiedział się za uznaniem niedopuszczalności podobnych ustaleń umownych. Zwrócił uwagę na fakt, że art. 481 k.c., w zakresie, w jakim wiąże obowiązek zapłaty odsetek od świadczenia pieniężnego z faktem istnienia opóźnienia w spełnieniu tego świadczenia, jest normą o charakterze *iuris cogentis*. Modyfikacją kontraktowym mogą podlegać jedynie ustalenia wysokości odsetek (art. 359 § 2 k.c.). Ponadto wspomniane rozstrzygnięcie umowne narusza prawną istotę odsetek, odrywając je od ustawowej przesłanki opóźnienia w spełnieniu świadczenia.

Podsumowując, autor wyraził pogląd, że na gruncie obowiązujących przepisów prawa cywilnego, zwiększenie represyjności odsetek za opóźnienie w wykonaniu świadczenia pieniężnego powinno nastąpić przede wszystkim w formie ustalenia przez strony wyższej stopy odsetkowej. Postanowienia umowne wprowadzające głębsze modyfikacje powinny zostać uznane za nieważne jako wykraczające poza zakres autonomii stron.

R.N.

*

Wykorzystanie kredytu oznacza oddanie kredytobiorcy środków pieniężnych na określony w umowie cel. Oddanie do dyspozycji środków pieniężnych ma zapewnić kredytobiorcy ich wykorzystanie w sposób odpowiadający jego interesom uwidocznionych w umowie kredytowej. Trzeba podkreślić, że za system organizacji obsługi kredytowej odpowiada bank, który nie może przerzucać na kredytobiorcę ryzyka związanego z funkcjonowaniem tego systemu, pozostawałoby to bowiem w sprzeczności z dobrymi obyczajami kupieckimi.

(wyrok z dnia 10 lutego 2004 r., IV CK 437/02, E. Skowrońska-Bocian, T. Bielska-Sobkowicz, B.Czech, MoP 2005, nr 18, s. 907)

Glosa

Marcina Kozaczka, Monitor Prawniczy 2005, nr 18, s. 910

Autor na wstępie zauważył, że glosowany wyrok ma niezwykle istotne znaczenie dla funkcjonowania instytucji kredytu konsumenckiego przeznaczonego na zakup towaru lub usługi, ze względu na to, iż jest to pierwsza wypowiedź Sądu Najwyższego, która dotyczy niezwykle spornych zagadnień: powierzenia przez bank czynności osobom trzecim (outsourcing) i odpowiedzialności banku za realizację celu umowy kredytu. Komentator samo rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego ocenił jako prawidłowe, zgłaszając jednak zastrzeżenia dotyczące argumentacji jurydycznej w zakresie dotyczącym odpowiedzialności banku za działania pośredników.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie Sąd Najwyższy oparł na generalnym założeniu, że kredytodawca odpowiada za działania osób pośredniczących przy zawarciu umowy kredytowej. Zdaniem glosatora, powyższa teza nie jest trafna, a polemikę z nią utrudnia fakt, że uzasadnienie wyroku jest właściwie pozbawione podstawy prawnej (Sąd Najwyższy nie wskazał, jaki przepis miałby być podstawą takiej odpowiedzialności).

Według autora glosy, analizę argumentacji przytoczonej przez Sąd Najwyższy rozpocząć należy od rozstrzygnięcia kwestii, czy kredytodawca wywiązał się należycie za zobowiązania wynikające z umowy kredytu, a w konsekwencji – czy mógł domagać się zwrotu kwoty kredytu od kredytobiorcy. Wskazał, że zgodnie z definicją kredytu zawartą w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu. Umowa kredytu pozwala więc na wybór tzw. techniki kredytowania, tj. sposobu pozostawienia środków pieniężnych do dyspozycji kredytobiorcy, a jednym z nich jest właśnie przelew na rachunek kontrahenta kredytobiorcy. W ocenie glosatora, biorąc pod uwagę, że również w przedmiotowej sprawie bank zobowiązał się wobec konsumenta do spełnienia świadczenia na rzecz podmiotu niebędącego stroną umowy kredytu, uznać należy, iż wynikające z umowy kredytu świadczenie kredytodawcy było świadczeniem na rzecz osoby trzeciej. Oparcie kredytu na konstrukcji świadczenia na rzecz osoby trzeciej powoduje zatem, że przekazanie kwoty kredytu na rzecz sprzedawcy jest jednocześnie wykonaniem umowy sprzedaży.

Autor krytycznie odniósł się do dalszych rozważań Sądu Najwyższego, w których znalazło się stwierdzenie, że bank odpowiada za działania osób pośredniczących przy zawarciu umowy kredytowej, gdy system pośrednictwa jest zorganizowany w taki sposób, iż pośrednicy nie mieli pełnomocnictwa do zawierania umów kredytowych we własnym imieniu. W jego ocenie, nie sposób podzielić powyższego poglądu ze względu na brak w obowiązującym ustawodawstwie podstawy prawnej dla tak szeroko i nieprecyzyjnie ujętej odpowiedzialności za zachowania osoby trzeciej. Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy nietrafnie zakwalifikował umowę o współpracy jako umowę zlecenia, z ustalonego stanu faktycznego sprawy wynika bowiem jednoznacznie, że pośrednik obowiązany był do

stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów kredytowych na rzecz banku, a czynności te wykonywał za wynagrodzeniem w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa. Powyższe okoliczności – według glosatora – przemawiają za tym, aby stosunek prawny łączący bank z pośrednikiem zakwalifikować nie jako umowę zlecenia, ale umowę agencyjną.

Zwrócił uwagę, że zgodnie z obowiązującym art. 6b ust. 2 Prawa bankowego nie można wyłączyć ani ograniczyć odpowiedzialności banku za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez przedsiębiorcę, któremu bank powierzył wykonanie czynności związanych z działalnością bankową. Wobec powyższego bank odpowiadać będzie, zdaniem glosatora, bez ograniczeń za te działania pośredników, które podejmowane są w wykonaniu umowy agencyjnej.

W konkluzji komentator stwierdził, że bezkrytyczne zastosowanie w praktyce wyprowadzonej przez Sąd Najwyższy reguły prowadziłyby do nadmiernego i pozbawionego podstawy prawnej rozszerzenia zakresu odpowiedzialności banków za zachowania pośredników. Zdaniem autora glosy, sformułowaną przez Sąd Najwyższy tezę należałoby skorygować, precyzując, że bank nie odpowiada za wszelkie działania pośredników, a jedynie za te ich działania, które podejmowane są w wykonaniu umowy agencyjnej lub stanowią pomoc w wykonaniu zobowiązania banku.

S.S.

*

Cesja ekspektatywy wierzytelności wynikającej z umowy ubezpieczenia AC wywołuje skutek rozporządzający dopiero z chwilą wystąpienia zdarzenia uzasadniającego powstanie obowiązku ubezpieczyciela wypłaty odszkodowania, stosownie do treści łączącego strony umowy stosunku prawnego.

(wyrok z dnia 8 sierpnia 2004 r., V CK 169/02, Z. Kwaśniewski, B. Czech, T. Żyżnowski, OSP 2004, nr 10, s.121)

Glosa

Bartosza Kucharskiego, Glosa 2005, nr 4, s. 46

Zdaniem glosatora, argumentacja Sądu Najwyższego jest interesująca, ale jednocześnie kontrowersyjna.

Sąd Najwyższy uznał, że właściwość stosunku kreowanego przez umowę ubezpieczenia powoduje, iż przed zajściem wypadku ubezpieczeniowego wierzytelność ubezpieczeniowa jest szczególną postacią wierzytelności przyszłej, a mianowicie wierzytelnością warunkową. Jej powstanie jest uzależnione od zdarzenia przyszłego i niepewnego, tj. od zaistnienia wypadku objętego ubezpieczeniem. Przedtem wierzytelność jako prawo podmiotowe nie istnieje; istnieje jedynie jej ekspektatywa, zwana inaczej względnym prawem tymczasowym.

W ocenie glosatora, stanowisko Sądu Najwyższego jest chwiejne. W glosowanym orzeczeniu sąd odmawia ekspektatywie charakteru prawa podmiotowego, traktując ją jako tzw. względne prawo tymczasowe, natomiast w licznych orzeczeniach dotyczących ubezpieczenia AC nabytego w dobrej wierze, ale wcześniej skradzionego samochodu, jednym z argumentów wspierających pogląd o ważności i skuteczności ubezpieczenia jest twierdzenie, że ekspektatywa nabycia prawa własności jest prawem podmiotowym. Zasadnicze zastrzeżenia, zdaniem komentatora, budzi samo twierdzenie Sądu Najwyższego, że do chwili zaistnienia wypadku ubezpieczeniowego wierzytelność wynikająca z umowy ubezpieczenia ma jedynie charakter ekspektatywy.

Świadczenie zakładu ubezpieczeń tworzone jest przez wiele działań zmierzających do wypłaty sumy pieniężnej w razie zajścia wypadku. Zdaniem autora, nie wydaje się przy tym słuszne różnicowanie jego charakteru zależnie od tego, czy wypadek ubezpieczeniowy miał miejsce. Komentator wskazał, że przyjmując powyższą koncepcję nie sposób zgodzić się z Sądem Najwyższym, iż wierzytelność ubezpieczeniowa powstaje dopiero w chwili zajścia wypadku ubezpieczeniowego, wcześniej natomiast istnieje jedynie jej ekspektatywa. Wprawdzie roszczenie o wypłatę odszkodowania nie może powstać przed zajściem wypadku ubezpieczeniowego, to jednak – zdaniem glosatora – wierzytelność ubezpieczeniowa nie wyczerpuje się w roszczeniu.

W konkluzji autor stwierdził, że rozumowanie Sądu Najwyższego, jakkolwiek korzystne dla ubezpieczającego i sprawiedliwe w konkretnej sytuacji, może prowadzić do rezultatów zupełnie niezadowolających dla praktyki bankowej. Okazuje się, że również wtedy, gdy ubezpieczający nie spłaca kredytu i nie ma szans na spłatę, wyłącznie on jest legitymowany do wystąpienia z powództwem odszkodowawczym. Bank zostaje w ten sposób pozbawiony ochrony wynikającej z dodatkowego zabezpieczenia, jakim miała być cesja praw z polisy. Ponadto, zdaniem glosatora, argumentacja Sądu Najwyższego prowadzi do zaskakującego wniosku, że dopiero ostateczne rozstrzygnięcie w kwestii odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń przesądza legitymację do wytoczenia powództwa.

Głosę do omawianego orzeczenia opracował także M. Krajewski (OSP 2004, nr 10, poz. 121).

M.S.

*

Przewidziana w art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) odpowiedzialność odszkodowawcza komornika za szkodę wyrządzoną w toku egzekucji przed dniem 1 września 2004 r. jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z prawem.

(uchwała z dnia 13 października 2004 r., III CZP 54/04, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, B. Czech, OSNC 2005, nr 10, poz. 168; OSP 2005, nr 10, poz. 115; BSN 2004, nr 10, s. 5; IC 2004, nr 11, s. 4; MoP 2004, nr 22, s. 1015; Prok. i Pr. 2005, nr 4, s. 34; Wok. 2004, nr 12, s. 5; Wok. 2005, nr 3, s. 4)

Glosa

Ewy Bagińskiej, OSP 2005, nr 10, poz. 115

Autorka wyraziła aprobatę dla tezy uchwały, a jako zasługujące na szczególną aprobatę autorka uznała odwołanie się przez Sąd Najwyższy przy wykładni art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji do konstytucyjnego modelu odpowiedzialności organów władzy publicznej za szkodę wyrządzoną przez

niezgodne z prawem działanie. Zgodziła się następnie z Sądem Najwyższym, że właściwa wykładnia tego przepisu to taka, która nie wyłącza możliwości rozpatrywania odpowiedzialności odszkodowawczej komornika według ogólnych reguł odpowiedzialności deliktowej. Wyraziła natomiast zastrzeżenia do sięgnięcia przez Sąd Najwyższy do art. 415 k.c. jako przepisu regulującego przesłanki odpowiedzialności komornika i przyjęcia jednocześnie, że odpowiedzialność ta nie jest oparta na zasadzie winy, a zasadę tej odpowiedzialności zawiera art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Zdaniem autorki, odwołanie się do art. 415 k.c. nie jest niezbędne. Wskazała, że w doktrynie odrzuca się regułę interpretacyjną, nakazującą w wypadku przepisu tego rodzaju co art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji przyjmować, iż mamy do czynienia z odpowiedzialnością ukształtowaną na zasadzie winy, a wręcz nie można wykluczyć, że mamy do czynienia z odpowiedzialnością absolutną. Autorka podniosła ponadto, że nie można przeprowadzać zabiegu myślowego polegającego na odwołaniu się do normy art. 415 k.c., jako klauzuli generalnej odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych, i zaczerpnięciu z tej normy wszystkich jej elementów oprócz jednego, lecz fundamentalnego, tj. winy. Jej zdaniem, Sąd Najwyższy powinien raczej ocenić regulację art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji na tle reżimu odpowiedzialności Skarbu Państwa za funkcjonariuszy (dawny art. 417 k.c. w brzmieniu ustalonym w wyroku Trybunału Konstytucyjnego SK 18/00). Reasumując ten wątek opracowania jego autorka stwierdziła, że do konkluzji wyrażonej w tezie Sąd Najwyższy mógł dojść, opierając się jedynie na wykładni art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji zgodnie z art. 77 Konstytucji, który wyraża materialnoprawne przesłanki odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej.

Autorka wyraziła ponadto przekonanie, że dla celów odpowiedzialności odszkodowawczej komornika oraz Skarbu Państwa nie jest celowe i praktyczne rozróżnianie egzekucyjnych i pozaegzekucyjnych czynności komornika, a art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w sposób jednakowy określa przesłanki odpowiedzialności za wszelkie czynności komornika.

Zdaniem autorki, po uchyleniu art. 769 k.p.c. Skarb Państwa nadal może odpowiadać za szkody wyrządzone przez komornika na podstawie dawnego art. 417 i nast. k.c. w zw. z art. 77 ust. 1 Konstytucji (od 1 dnia września 2004 r. na podstawie

art. 417 k.c.), a podstawą solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa może być art. 441 § 1 k.c.

W ostatniej części opracowania wyrażony został pogląd, że stanowisko wyrażone w uchwale należy rozciągnąć na okres od dnia 1 września 2004 r. do dnia 13 listopada 2004 r., tj. do dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy o komornikach sądowych i egzekucji dokonanej ustawą z dnia 24 września 2004 r.

M.P.

*

W razie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299 ze zm.) opłata roczna za użytkowanie wieczyste za rok, w którym nastąpiło przekształcenie, ulega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu trwania użytkowania wieczystego w tym roku.

(uchwała siedmiu sędziów z dnia 8 grudnia 2004 r., III CZP 47/04, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, H. Ciepla, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, M. Wysocka, OSNC 2005, nr 5, poz. 74; OSP 2005, nr 10, poz. 113; BSN 2004, nr 12, s. 5; Wok. 2005, nr 1, s. 1; IC 2005, nr 1, s. 5; Rej. 2005, nr 3, s. 140; NPN 2005, nr 1, s. 69; Rej. 2005, nr 4, s. 171; Rej. 2005, nr 5, s. 162; R.Pr. 2005, nr 3, s. 98; Rej. 2005, nr 6, s. 165)

Glosa

Tomasza Justyńskiego, OSP 2005, nr 10, poz. 113

Autor krytycznie ocenił stanowisko Sądu Najwyższego, podnosząc, że wkroczył on na obszar zastrzeżony dla ustawodawcy, tworząc całkowicie nową normę prawną.

W początkowej części opracowania autor przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego, że ustawodawca nie unormował proporcjonalnego zmniejszenia opłaty rocznej za niewykorzystany okres użytkowania wieczystego w żadnej z sytuacji, gdy użytkowanie wieczyste wygasa w ciągu roku, za który użytkownik wieczysty uiścił całą

opłatę roczną. Za taką regulację Sąd Najwyższy nie uznał bowiem art. 33 ust. 3 zdanie 2 u.g.n., który dotyczy zwrotu pierwszej opłaty oraz sumy opłat rocznych za niewykorzystany okres użytkowania wieczystego w przypadku rozwiązania użytkowania wieczystego przez sąd na żądanie właściciela nieruchomości. Komentatora stanowisko to nie przekonało. Wskazał, że jego obrona możliwa jest wyłącznie przy akceptacji poglądu o niepodzielności opłaty rocznej, co przekreśla wniosek końcowy zawarty w tezie uchwały. Przyjęcie, jak to uczynił Sąd Najwyższy, że art. 33 ust. 3 zdanie 2 u.g.n. dotyczy zwrotu nadpłaty powstałej w związku z jednorazowym wniesieniem przez niektórych użytkowników wieczystych opłat za cały okres użytkowania wieczystego „z góry” (lub za jego część), powoduje bowiem konieczność uznania, że „opłatą niewykorzystaną” jest tylko taka, która dotyczy nierozpoczętych jeszcze rocznych okresów użytkowania wieczystego. U podstaw takiego rozumowania leży musi z kolei przekonanie o niepodzielności opłaty rocznej, gdyż tylko w ten sposób da się odróżnić nadpłatę użytkowników wieczystych, którzy wnieśli opłatę „z góry”, od nadpłaty pozostałych użytkowników, związanej z niewykorzystanym okresem w „opłaconym” już roku. Glosator uznał ponadto, że tak rozumiany art. 33 ust. 3 zdanie 2 u.g.n. okazuje się zbędny. Skoro bowiem opłata roczna z tytułu użytkowania wieczystego tak naprawdę nie jest roczna, a jedynie płatna rocznie, i jest w pełni uzależniona od czasu trwania użytkowania wieczystego, to i bez tej normy w każdym przypadku wygaśnięcia użytkowania wieczystego „przed czasem” powstawałaby „nadpłata” podlegająca zwrotowi. Komentator wytknął również, że w uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy nie przytoczył żadnych dogmatycznych argumentów na rzecz tezy o podzielnym charakterze opłaty i nie wyjaśnił wyrażonego poglądu, iż rozwiązanie przeciwne nie odpowiada zasadom demokratycznego państwa prawa.

W kolejnej części glosy komentator przedstawił własną wykładnię analizowanego zagadnienia. Jego zdaniem, opłata z tytułu użytkowania wieczystego ma charakter niepodzielnej opłaty rocznej, niezależnej od rzeczywistego trwania tego prawa w ciągu roku. Przemawia za tym art. 33 ust. 3 zdanie 2 u.g.n. Norma ta, dopuszczająca możliwość proporcjonalnej redukcji opłaty, ma charakter *lex specialis*, pozwalającej na odstępstwo od zasady niepodzielności. Na jednolity charakter opłaty rocznej wskazują także, zdaniem autora, przepisy dotyczące aktualizacji opłaty (art. 77 ust. 1 i 78 ust. 1 u.g.n.), które aktualizację taką przewidują „nie częściej niż raz w

roku” oraz nakazują organowi wypowiedzenie opłaty do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego, z czego z kolei wynika niedopuszczalność aktualizacji „częściowej”, nieobejmującej całego rocznego okresu użytkowania wieczystego. Jednolity charakter opłaty rocznej wynika też z przepisów dotyczących zmiany wysokości opłaty rocznej będącej następstwem zmiany celu, na który nieruchomości została oddana, które umożliwiają zmianę opłaty jedynie całościowo, choćby zmiana celu nastąpiła w ciągu roku (art. 73 ust. 6 u.g.n.). Dodatkowo, na rzecz tezy o niepodzielności opłaty rocznej przemawia art. 71 ust. 4 u.g.n., w myśl którego opłaty rocznej nie pobiera się za rok, w którym zostało ustanowione prawo użytkowania wieczystego. Gdyby przepis tego nie było, opłata roczna należałaby się również w pierwszym roku w pełnej wysokości.

Glosator wyraził pogląd, że mimo rocznego charakteru opłaty mogłaby ona ulegać proporcjonalnej redukcji, ale jedynie wówczas, gdyby na to pozwalała wyraźna norma prawna (*lex specialis*). Autor uznał również, że mimo niedopuszczalności redukcji proporcjonalnej, nie dochodzi do efektu „podwójnej opłaty”. Efektowi temu przeciwdziałać może bowiem prawidłowe ustalenie wysokości opłaty „przekształceniowej”, która powinna uwzględniać „nadpłatę” opłaty rocznej.

Zdaniem komentatora, uzasadnieniem dla dopuszczenia przez ustawodawcę proporcjonalnej redukcji opłaty rocznej tylko w przypadku rozwiązania umowy przez sąd jest to, że tylko w tym przypadku oraz w przypadku wywłaszczenia dochodzi do ustania użytkowania wieczystego wbrew woli użytkownika wieczystego.

Uchwałę omówił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2005, nr 3-4, s. 257).

M.P.

*

prawo cywilne procesowe

Ustalenie przewidzianej w art. 298 § 1 k.h. (art. 299 § 1 k.s.h.) przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu.

(wyrok z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, K. Zawada, H. Pietrkowski, I. Koper, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129; BSN 2003, nr 12, s. 15; MoP 2004, nr 2, s. 80; NPN 2004, nr 1, s. 64; R.Pr. 2004, nr 6, s. 138)

Glosa

Roberta Pabisa, Glosa 2005, nr 4, s. 56

Glosowane orzeczenie dotyczy zasadniczej przesłanki określonej w art. 299 § 1 k.s.h. odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o., jaką jest bezskuteczność egzekucji do majątku spółki. Na tle powołanego art. 299 k.s.h., który wiernie powtarza treść art. 298 k.h., zasadnicze spory w zakresie zdefiniowania przesłanki bezskuteczności egzekucji do majątku spółki wywołują, zdaniem komentatora, dwie kwestie: kiedy można przyjąć spełnienie się wymogu bezskuteczności egzekucji oraz jakimi dowodami powinna ona być wykazana.

W ocenie glosatora, na aprobatę zasługuje pogląd zawarty w glosowanym orzeczeniu, że przesłankę bezskuteczności egzekucji można uznać zawsze za spełnioną w przypadku ukończenia bez zaspokojenia wierzyciela egzekucji skierowanej do całego majątku spółki, a w przypadku ukończenia bez zaspokojenia wierzyciela egzekucji skierowanej do części majątku spółki – tylko wtedy, gdy z okoliczności wynika, że także pozostały majątek spółki nie pozwalał na uzyskanie zaspokojenia.

Według autora glosy, za regułę należy uznać, że pociągnięcie członków zarządu do odpowiedzialności wymaga posiadania przez wierzyciela wyroku wobec spółki, który stanowi podstawę prowadzenia bezskutecznej egzekucji z majątku spółki. W wypadkach gdy bezskuteczność egzekucji może być wykazana innymi dowodami niż postanowienie komornika stwierdzające taką sytuację, kierowanie powództwa w stosunku do spółki (jeżeli wierzyciel nie posiada jeszcze wobec niej tytułu egzekucyjnego) w ogóle jest bezcelowe.

Do omawianego orzeczenia glosę napisał również A. Karolak (PPH 2004, nr 5, s. 53), a K. Osajda omówił je w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2005, nr 4, s. 14).

M.S.

Dopuszczenie przez sąd dowodu z urzędu nie może być co do zasady uznane za działanie naruszające zasady bezstronności sądu i równości stron.

(wyrok z dnia 13 lutego 2004 r., IV CK 24/03, I. Gromska-Szuster, I. Koper, M. Sychowicz, OSNC 2005, nr 3, s. 45; BSN 2004, nr 7, s. 9; MoP 2004, nr 23, s. 1088; R.Pr. 2005, nr 2, s. 114)

Glosa

Piotra Rylskiego, Przegląd Sądowy 2005, nr 10, s. 135

Zdaniem autora, glosowany wyrok, ze względu na rozstrzygnięcie *in concreto* przedmiotowej sprawy, zasługuje na aprobatę. Glosator nie zgodził się jednak z brzmieniem tezy oraz z niektórymi zawartymi w uzasadnieniu stwierdzeniami, dotyczącymi dopuszczenia dowodu z urzędu. W jego ocenie, teza została sformułowana zbyt ogólnie i pozostaje w sprzeczności z dotychczasowymi poglądami Sądu Najwyższego.

Glosator omówił charakter i przesłanki dopuszczenia dowodu z urzędu, specyfikę tej instytucji w postępowaniu apelacyjnym oraz zarzucalność procesową tej czynności sądu. Zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego, że po dokonaniu zmian w kodeksie postępowania cywilnego ustawami z dnia 1 marca 1996 r. i 24 maja 2000 r. sądy nie mają obowiązku dopuszczania dowodu z urzędu. Z braku obowiązku dopuszczenia dowodu z urzędu, nie można jednak – jak uczynił to Sąd Najwyższy w glosowanym wyroku – wyciągnąć wniosku o całkowitej uznaniowości i swobodzie w tej materii. Autor podkreślił, że sąd powinien zawsze traktować dopuszczenie dowodu z urzędu jako środek ostateczny, jeśli tylko nie może w inny sposób przeciwstawić się niebezpieczeństwu nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Zwrócił uwagę, że sąd powinien w takiej sytuacji wskazać na przesłanki, które doprowadziły do podjęcia decyzji o dopuszczeniu dowodu z urzędu.

Glosator wyraził żal, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu omawianego orzeczenia nie wskazał sądom niższych instancji, w jakim zakresie i w jaki sposób powinny one korzystać z zagwarantowanego w art. 232 zdanie drugie k.p.c. uprawnienia, a wręcz przeciwnie, pozostawił w tym zakresie w zasadzie zupełną dowolność.

Do omawianego orzeczenia głosem opracował również B. Wojciechowski (Pal. 2005, nr 3-4, s. 280).

E.S.

*

Zarzut przedawnienia jako czynność złożona, tj. zawierająca oświadczenie woli w znaczeniu materialnym, pozwany może zgłosić w postępowaniu apelacyjnym.

(wyrok z dnia 19 sierpnia 2004 r., V CK 38/04, J. Górowski, M. Grzelka, B. Myszka, IC 2005, nr 3, s. 54)

Glosa

Andrzeja Niedużaka, Przegląd Sądowy 2005, nr 10, s. 131

Głosowanie orzeczenie dotyczy problematyki możliwości skutecznego podnoszenia zarzutu przedawnienia roszczenia w zależności od stadium postępowania cywilnego. Zdaniem autora, potrzeba powołania w postępowaniu apelacyjnym nowych faktów i dowodów może być wykazana wyłącznie niemożnością ich powołania przed sądem pierwszej instancji albo zaistniałą później potrzebą. Przyczyną uzasadniającą ową potrzebę nie mogą być działania własne strony. Glosator wskazał, że dopuszczalność zgłaszania dalszych zarzutów apelacyjnych nie oznacza uchylecia zakazu zgłaszania nowych faktów i dowodów. W konsekwencji zarzut przedawnienia zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym będzie mógł być uwzględniony tylko wtedy, gdy uzasadniają go fakty i dowody już zgromadzone w sprawie.

Autor podniósł, że przedstawiona przez niego propozycja ograniczonej dopuszczalności podnoszenia zarzutu przedawnienia w postępowaniu apelacyjnym nie powinna być uznana za nadmiernie formalistyczną. Podkreślił, że formalizm nie jest wadą prawa procesowego, ale jego istotną cechą, pozwalającą zaliczyć zasadę formalizmu do gwarantów praworządności.

E.S.

Wspólnota mieszkaniowa nie posiada legitymacji czynnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, związanych z wadami fizycznymi nieruchomości wspólnej, w stosunku do sprzedawcy odrębnej własności lokalu mieszkalnego, chyba że właściciel lokalu przeleje na nią te roszczenia.

(uchwała z dnia 23 września 2004 r., III CZP 48/04, H. Pietrkowski, I. Gromska-Szuster, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 9, poz. 153; BSN 2004, nr 9, s. 7; IC 2004, nr 10, s. 5; Prok.i Pr. 2005, nr 3, s. 34; NPN 2004, nr 4, s. 71; R.Pr. 2005, nr 5, s. 120)

Glosa

Elżbiety Adamczyk, Gdańskie Studia Prawnicze 2005, nr 3, poz. 5

Autorka nie zgodziła się z przyjęciem przez Sąd Najwyższy dopuszczalności naprawienia w drodze restytucji naturalnej szkody polegającej na nienależytym wykonaniu umowy sprzedaży rzeczy. Wskazała, że glosowana uchwała stanowi kontynuację linii orzecznictwa arbitrażowego, a przedstawiony w niej pogląd Sąd Najwyższy zaprezentował w odniesieniu do wadliwego wykonania robót budowlanych w wyrokach z dnia 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90 (OSNC 1992, nr 7-8, poz. 137) i z dnia 3 października 2000 r., I CKN 301/00 (OSNC 2001, nr 4, poz. 58 z glosą krytyczną J.P. Naworskiego, MoP 2001, nr 12, s. 649). Na odmiennym stanowisku stanął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 1991 r., II CR 815/90 (niepubl.). Autorka przytoczyła pogląd wyrażony w tym orzeczeniu, że usunięcie wad, które od początku tkwiły w rzeczy (budynku), nie mieści się w pojęciu przywrócenia do stanu poprzedniego z tej prostej przyczyny, iż także „stan poprzedni” był wadliwy. Zdaniem autorki, wykładnia językowa pojęcia „przywrócenie do stanu poprzedniego” nie może prowadzić do objęcia jego zakresem również usunięcia wad, gdyż usunięcie ich jest w istocie doprowadzeniem do stanu umówionego, oczekiwanego, a nie przywróceniem do stanu poprzedniego. Niewadliwy stan poprzedni nigdy bowiem nie istniał.

Autorka stwierdziła następnie, że umiejscowienie art. 361 § 1 k.c. w części ogólnej zobowiązań wskazuje na generalną dopuszczalność naprawienia w drodze restytucji

naturalnej także szkody polegającej na niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania. Dodaje jednak, że sposób ten ma zastosowanie tylko do takich zobowiązań, w których przywrócenie stanu poprzedniego jest możliwe.

W dalszej części glosy porównane zostały roszczenia odszkodowawcze i roszczenia z tytułu rękojmi. Zdaniem autorki, nie budzi wątpliwości, że uprawnienia z rękojmi służą wzmocnieniu pozycji kupującego w stosunku do zasad ogólnych. Nawet jednak w reżimie rękojmi uprawnienie do usunięcia wady jest wydatnie ograniczone. Trudno zatem przyjąć, że to samo uprawnienie miało być regułą wynikającą z zasad ogólnych. Gdyby jednak stanąć na takim stanowisku, okazałoby się, że reżim rękojmi osłabia pozycję kupującego, gdyż przy rękojmi może on domagać się usunięcia wady jedynie od sprzedawcy rzeczy oznaczonej co do tożsamości, jeżeli sprzedawca jest jednocześnie wytwórcą, a przy odpowiedzialności odszkodowawczej kupujący mógłby domagać się usunięcia wady bez względu na to, czy rzecz jest oznaczona co do gatunku czy co do tożsamości i bez względu na to, czy sprzedawca jest wytwórcą rzeczy oznaczonej co do tożsamości.

Autorka poddała również analizie zagadnienie dopuszczalności dokonania przelewu roszczenia odszkodowawczego przysługującego właścicielowi lokalu na wspólnotę mieszkaniową. Wskazała tu na rozbieżności w doktrynie co do rozumienia normy, zgodnie z którą wspólnota „może nabywać prawa”, i co do możliwości posiadania przez wspólnotę majątku. Autorka zauważyła ponadto, że trudno znaleźć odpowiednią przyczynę prawną przelewu, o którym mowa w tezie uchwały. Jedyną *causa*, która mogłaby wchodzić w rachubę, to *causa obligandi vel acquirendi*, a korzyścią właściciela lokalu byłoby uzyskanie ochrony swoich praw w postaci dochodzenia ich przez wspólnotę. Zdaniem autorki, wątpliwe jest, czy uzyskanie takiej ochrony może być przyczyną prawną przelewu. Przelew pozbawiony przyczyny prawnej jest natomiast nieważny.

Autorka stwierdziła także, że aktywność wspólnoty mieszkaniowej ograniczona jest do czynności zarządu rzeczą wspólną. Skoro dochodzenie roszczeń odszkodowawczych wynikających z umów sprzedaży deweloperskiej nie mieści się w kompetencjach wspólnoty mieszkaniowej, to tych ustawowo określonych kompetencji nie może zmienić cesja.

M.P.

W świetle art. 321 § 1 k.p.c. niedopuszczalne jest zasądzenie określonego świadczenia pieniężnego na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu w sytuacji, gdy umowa pożyczki obejmująca to świadczenie jest nieważna.

wersja BSN

Oparcie wyroku na podstawie faktycznej niepowołanej przez powoda jest orzeczeniem ponad żądanie w rozumieniu art. 321 k.p.c.

(wyrok z dnia 18 marca 2005 r., II CK 556/04, J. Frąckowiak, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, BSN 2005, nr 5, s. 10)

Glosa

Ewy Łętowskiej, Państwo i Prawo 2005, nr 10, s. 123

W stanie faktycznym sprawy, w 1994 r. udzielono pożyczki walutowej bez wymaganego zezwolenia dewizowego. Powód (pożyczkodawca) dochodzi obecnie jej zwrotu. Sąd Okręgowy uznał roszczenia za zasadne (art. 720 k.c.), a Sąd Apelacyjny powództwo oddalił ze względu na bezwzględną nieważność umowy. W kasacji podniesiono zarzut nieuwzględnienia przez sąd przepisów o nienależnym świadczeniu jako stanowiących prawidłową kwalifikację roszczenia przy niespornych okolicznościach faktycznych.

Glosatorka przypomniała, że orzecznictwo w omawianej kwestii jest ustabilizowane i właśnie takie, jak orzekł Sąd Najwyższy. Jednak autorka oceniła je za nietrafne i anachroniczne. Nie zgodziła się z poglądem, że zgłoszenie roszczenia *ex contractu* (pożyczka), gdy umowa okazała się nieważna, wiąże się z niemożliwością dokonania rekwalfikacji prawnej oceny powództwa ze względu na braki w faktycznej podstawie powództwa. W jej ocenie, wszelkie elementy niezbędne dla oceny roszczenia z punktu widzenia zarówno umowy pożyczki, jak i ewentualnej *condictio sine causa*, występują tu w warstwie faktograficznej tyle, że będą nosiły inną nazwę.

Autorka stwierdziła, że w omawianej sprawie tak naprawdę błąd został spowodowany przez sąd pierwszej instancji, który nie dostrzegł nieważności umowy i który powinien był „dać właściwe prawo” przedstawionym mu faktom, postępowanie instancyjne powinno było natomiast ten błąd skorygować. Tymczasem toczyło się ono i zakończyło „na jałowym biegu” (oddaleniem powództwa), co – zdaniem glosatorki – ma negatywne skutki w wielu płaszczyznach. Po pierwsze, powoduje bezużyteczny bieg maszyny sądowej, a po drugie, sądy same w ten sposób tracą społeczną legitymizację i akceptację swych działań.

W konkluzji glosatorka stwierdziła, że mocny nacisk w polskiej praktyce sądowej ostatnich lat na zasadę kontradyktoryjności, sięga – jej zdaniem – chyba niezbyt trafnie aż do kwalifikacji prawnej faktów przedstawianych sądom. W konsekwencji oddalenie powództwa zaczyna dotyczyć oddalenia powództwa „z kwalifikacji prawnej”, nie zaś oddalenia z powodu jego niezasadności w ogóle w świetle prawa. W ocenie glosatorki, efekt tego jest jeden – zasada *da mihi factum dabo tibi ius* w praktyce polskich sądów rozpoznających sprawy cywilne nie jest honorowana. W opinii glosatorki, rezygnuje się z niej zbyt pochopnie.

E.S.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Przepis art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) ma zastosowanie do hipoteki zabezpieczającej kredyt udzielony na budowę domów mieszkalnych, jeżeli podział nieruchomości obciążonej, polegający na przeniesieniu własności części nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym, nastąpił w okresie od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 63, poz. 635).

(postanowienie z dnia 13 stycznia 2005 r., IV CK 426/04, J. Górowski, M. Grzelka, T. Żyznowski; BSN 2005, nr 6, s. 11)

Podział nieruchomości obciążonej hipoteką zabezpieczającą kredyt udzielony na budowę domów mieszkalnych nie wywołuje powstania hipoteki ustawowej łącznej.

Z uzasadnienia:

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, do zdarzeń prawnych w postaci czynności prawnych podejmowanych w czasie obowiązywania nowej ustawy powinien mieć zastosowanie zmieniony stan prawny, tj. obowiązujący w chwili ich dokonywania. (...) Skutki prawne zarówno umowy notarialnej [ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży – M.P.] z dnia 15 maja 2002 r., jak i oświadczenia Banku [o wyrażeniu m.in. zgody na odłączenie lokalu bez obciążania go hipoteką – M.P.] z dnia 9 maja 2002 r. należało oceniać według stanu prawnego w czasie ich podejmowania.

(postanowienie z dnia 13 stycznia 2005 r., IV CK 425/04, J. Górowski, M. Grzelka, T. Żyznowski, nie publ.)

Brak postanowień umownych co do podziału hipoteki, do których odwołuje się art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, w chwili powstania odrębnej własności lokalu oznacza niespełnienie się ustawowej przesłanki obciążenia z tą chwilą wyodrębnionego lokalu hipoteką odpowiadającą części pierwotnej hipoteki banku, a co za tym idzie - niemożność wpisania do księgi wieczystej przez sąd rozpoznający wniosek o wpis odrębnej własności lokalu hipoteki na lokalu na rzecz banku.

Z uzasadnienia:

[Przepisem art. 76 ust. 4 ustawy o księgach wieczystych i hipotece – M.P.] należy objąć te przypadki podziału nieruchomości, w których ustanowienie odrębnej własności pierwszego lokalu nastąpiło po wejściu w życie tego przepisu. (...) Wszystkie „sprawy w toku”, objęte ciągiem zdarzeń, któremu dało początek wyodrębnienie pierwszego lokalu przed 23 września 2001 r., powinny być oceniane według prawa dotychczasowego – chyba, że wierzyciel hipoteczny zwolnił spod obciążenia hipoteką łączną wszystkie nieruchomości lokalowe powstałe przed wymienioną datą.

(postanowienie z dnia 13 kwietnia 2005 r., IV CK 469/04, Kazimierz Zawada, Henryk Pietrkowski, Tadeusz Żyznowski, BSN 2005, nr 9, s. 11)

Przepis art. 76 ust. 4 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wprowadzony ustawą z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 63, poz. 635) nie ma zastosowania do hipotek ustanowionych przed wejściem w życie tej ustawy.

(postanowienie z dnia 5 maja 2005 r., IV CK 21/05, Mirostawa Wysocka, Stanisław Dąbrowski, Elżbieta Skowrońska-Bocian, nie publ.)

W postanowieniu z dnia 13 stycznia 2005 r., IV CK 426/04, Sąd Najwyższy orzekł, że art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) ma zastosowanie do hipoteki zabezpieczającej kredyt udzielony na budowę domów mieszkalnych, jeżeli podział nieruchomości obciążonej, polegający na przeniesieniu własności części

nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym, nastąpił w okresie od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 63, poz. 635), co nastąpiło dnia 23 września 2001 r.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z zasadą *lex retro non agit*, art. 76 ust. 4 u.k.w.h. działa na przyszłość, tj. reguluje na przyszłość skutki zdarzeń nim objętych, wyrażając jednocześnie wątpliwość, skutki jakich zdarzeń przepis ten reguluje – powstania hipoteki zabezpieczającej kredyt udzielony na budowę domów mieszkalnych przeznaczonych do podziału w odrębne prawnie lokale czy podziału nieruchomości obciążonej hipoteką. Podniósł następnie, że względy celowościowe, służące ochronie wierzycieli hipotecznych, przemawiają przeciwko stosowaniu art. 76 ust. 4 u.k.w.h. do hipotek istniejących dnia 23 września 2001 r. Te same względy celowościowe, postrzegane w aspekcie ochrony nabywców lokali przed zaskakiwaniem ich hipotekami łącznymi, przemawiają jednak za stosowaniem art. 76 ust. 4 u.k.w.h. również do hipotek istniejących w tej dacie. Ostatecznie Sąd Najwyższy oparł się na wynikach wykładni językowej, która prowadzi do wniosku, że zdarzeniem warunkującym stosowanie art. 76 ust. 4 u.k.w.h. jest podział nieruchomości dokonany po jego wejściu w życie, co powoduje, że ma on zastosowanie do hipotek istniejących dnia 23 września 2001 r.

Identyczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w motywach postanowienia z dnia 13 stycznia 2005 r., IV CK 425/04. Uzasadniając to stanowisko, Sąd Najwyższy powołał się na art. XXXVIII p.w.k.c., który na gruncie międzyczasowego prawa cywilnego ma znaczenie ogólniejsze i nakazuje oceniać według „nowego prawa” zarówno treść praw rzeczowych istniejących w dniu wejścia w życie kodeksu, jak i dokonywanie czynności prawnych ich dotyczących, oraz na art. 117 u.k.w.h., z którego wynika, że do zmiany treści hipotek istniejących w dniu wejścia w życie tej ustawy stosuje się jej przepisy. Sąd Najwyższy oparł się ponadto na zasadzie, w myśl której, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, do zdarzeń prawnych w postaci czynności prawnych podejmowanych w czasie obowiązywania nowej ustawy powinien mieć zastosowanie zmieniony stan prawny, tj. obowiązujący w chwili ich dokonywania.

W pewnym stopniu zmodyfikowane zapatrywanie wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 kwietnia 2005 r., IV CK 469/04, uznając, że

przepisem art. 76 ust. 4 u.k.w.h. należy objąć te przypadki podziału nieruchomości, w których ustanowienie odrębnej własności pierwszego lokalu nastąpiło po wejściu w życie tego przepisu, natomiast wszystkie „sprawy w toku”, objęte ciągiem zdarzeń, któremu dało początek wyodrębnienie pierwszego lokalu przed 23 września 2001 r., powinny być oceniane według prawa dotychczasowego – chyba, że wierzyciel hipoteczny zwolnił spod obciążenia hipoteką łączną wszystkie nieruchomości lokalowe powstałe przed wymienioną datą. Uzasadniając takie stanowisko, Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiada ono założeniu przyświecającemu regułom intertemporalnym wyrażonym w art. XXXVIII p.w.k.c. oraz w art. 117 u.k.w.h., a według poglądu dominującego w piśmiennictwie i orzecznictwie reguły intertemporalne dotyczące aktów prawnych o charakterze kodeksów mają znaczenie ogólniejsze i można z nich wywodzić także normy rozstrzygające kolizje intertemporalne powstające w związku z wejściem w życie innych ustaw. Sąd Najwyższy zauważył ponadto, że stosowanie art. 76 ust. 4 u.k.w.h. w razie ustanowienia własności pierwszego lokalu po wejściu w życie tego przepisu nie narusza zasady *lex retro non agit*, gdyż nie wywołuje skutków prawnych do okresu poprzedzającego jego wejście w życie. Ze względu natomiast na możliwość wywołania skutków zbliżonych do tych, którym ma zapobiegać zakaz wstecznego działania prawa, w tych przypadkach, w których odrębna własność danego lokalu powstała wprawdzie po wejściu w życie art. 76 ust. 4 u.k.w.h., ale już po wyodrębnieniu przed tą datą innego lokalu, należy stosować przepisy dotychczasowe.

Wyraźnie odmienne stanowisko niż w przytoczonych orzeczeniach zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 maja 2005 r., IV CK 21/05, uznając, że przepis art. 76 ust. 4 u.k.w.h., wprowadzony ustawą z dnia 11 maja 2001 r., nie ma zastosowania do hipotek ustanowionych przed wejściem w życie tej ustawy. Sąd Najwyższy argumentował, że przemawia za tym zasada nieretroakcji wyrażona w art. 3 k.c. Rozważając – wobec braku przepisów przejściowych w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. – możliwość zastosowania art. XXXVIII p.w.k.c. i art. 117 u.k.w.h., Sąd Najwyższy stwierdził, że art. XXXVIII nie oznacza bezpośredniego działania wszystkich nowych ustaw regulujących stosunki prawne podobne do w nim wymienionych, a art. 117 u.k.w.h. nie odnosi się do przepisów przyszłych nowelizujących tę ustawę. Zastosowanie wymienionych przepisów mogłoby wchodzić w grę tylko przez analogię, która jest jednak wyłączona wobec istnienia ogólnego

uregulowania zawartego w art. 3 k.c. Wykładnia dopuszczająca analogię byłaby również nie do pogodzenia z konstytucyjną zasadą państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), gdyż wierzyciele, godząc się na określone zabezpieczenie hipoteczne, nie mogli przewidywać przyszłej niekorzystnej dla nich regulacji ustawowej.

M.P.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 23 k.c., art. 12 Pr.pras.

Podanie w publikacji prasowej nieprawdziwych faktów w zamiarze pomówienia powoda w opinii publicznej nie może być uznane za działanie w obronie uzasadnionego interesu społecznego. W takiej sytuacji nie pozostaje w ogóle problem oceny zachowania pozwanego wydawcy pod kątem zachowania wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26.01.1984 - Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 14 ze zm.).

(wyrok z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 247/04, I. Koper, K. Zawada, Z. Kwaśniewski)

*

art. 24 k.c.

Przepis art. 24 § 1 k.c. pozostawia ocenie sądu kwestię, czy żądana przez powoda treść i forma oświadczenia jest odpowiednia i celowa do usunięcia skutków naruszenia, co prowadzić musi do wniosku, że sąd może ingerować w żadaną treść oświadczenia przez ograniczenie jej zakresu czy uściślenie określonych sformułowań.

(wyrok z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 413/04, H. Pietrkowski, B. Myszka, T. Domińczyk)

*

art. 61 k.c.

Oświadczenie woli zawierające przyrzeczenie zawarcia określonej umowy (tzw. promesa) może być skierowane do innej osoby niż beneficjent przyrzeczenia, jeżeli beneficjenta łączy z tą osobą określony stosunek prawny.

(wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r., II CK 369/04, H. Ciepła, M. Bączyk, Z. Strus)

*

art. 89 k.c., art 509 k.c.

Nie jest warunkiem umowy przelewu wierzytelności zapłata ceny w wykonaniu tej umowy.

(wyrok z dnia 5 stycznia 2005 r., II CK 343/04, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Wrzeszcz)

*

art. 145 k.c.

Za aktualny należy uznać pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w orzeczeniu z dnia 7 lutego 1958 r., 4 CR 1021/57 (OSN 1959, nr 2, poz. 51), że przez brak dostępu do drogi publicznej należy rozumieć takie położenie nieruchomości, w którym nie ma prawnie zapewnionego i nie skrepowanego wola osób trzecich dostępu do drogi publicznej.

(postanowienie z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 233/04, H. Pietrkowski, M. Bączyk, M. Kocon)

*

art. 169 k.c.

Wydanie rzeczy przez jej właściciela w wykonaniu zobowiązania powstałego wskutek złożenia oświadczenia woli w następstwie podstępu (art. 86 k.c.) lub groźby (art. 87 k.c.) nie jest powierzeniem rzeczy (art. 169 § 1 k.c.), lecz jej utratą w inny sposób w rozumieniu art. 169 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 217/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski,
K. Zawada)

*

art. 222 k.c.

Żądanie właściciela nieruchomości przeciwko zakładowi energetycznemu o usunięcie stacji transformatorowej, stanowiącej funkcjonalną całość, wraz z zamontowaną w nim instalacją elektryczną niezbędną do doprowadzania, przetwarzania i rozdzielania prądu elektrycznego, jest roszczeniem negatoryjnym.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2004 r., II CK 255/04, E. Skowrońska-Bocian,
B. Czech, J. Górski)

*

art. 226 k.c.

Nakłady polegające na udziale w budowaniu budynku, a następnie jego wyposażeniu w różnego rodzaju instalacje, jako służące „stworzeniu” rzeczy, nie mieszczą się w kategorii nakładów koniecznych w rozumieniu art. 226 k.c.

(wyrok z dnia 19 stycznia 2005 r., I CK 476/04, T. Wiśniewski, B. Czech,
H. Pietrkowski)

*

art. 353¹ k.c.

Porozumienie kompensacyjne jest pozakodeksową umową, której podstawę prawną stanowi art. 353¹ k.c. Umowa taka umożliwia dokonywanie przesunięć majątkowych między stronami, najczęściej w wyniku przelewu wierzytelności, przejęcia długu oraz zwolnienia z długu i prowadzi do umorzenia ich zobowiązań ze skutkiem *ex nunc*.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2005 r., V CK 404/04, L. Walentynowicz, G. Bieniek, M. Grzelka)

*

art. 358¹ k.c., art. 805 k.c.

Zobowiązanie ubezpieczyciela do wypłacenia świadczenia z tytułu tzw. wykupu sumy ubezpieczeniowej, powstaje z chwilą zawarcia umowy ubezpieczenia, jeżeli strony inaczej nie postanowiły, i od tego czasu może być przedmiotem waloryzacji (art. 358¹ § 3 k.c.).

(wyrok z dnia 14 grudnia 2004 r., II CK 238/04, E. Skowrońska-Bocian, B. Czech, J. Górowski)

*

art. 361 k.c.

Wykazanie szkody w postaci *lucrum cessans* wymaga udowodnienia tak dużego prawdopodobieństwa osiągnięcia korzyści majątkowej, że rozsądnie rzecz oceniając można stwierdzić, iż poszkodowany na pewno uzyskałby korzyść gdyby nie wystąpiło zdarzenie, za które odpowiada pozwany.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2005 r., V CK 426/04, L. Walentynowicz, G. Bieniek, M. Grzelka)

*

art. 442 k.c.

Przesłanka wiadomości o szkodzie zostaje spełniona już w tej chwili, w której poszkodowany wie o istnieniu szkody w ogóle, gdy ma świadomość faktu powstania szkody.

(wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r., II CK 358/04, H. Ciepla, M. Bączyk, Z. Strus)

*

art. 752 k.c.

Przepisy art. 752 k.c. w zw. z art. 68 Konstytucji RP i art. 10 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.) nie stwarzają podstawy do dochodzenia przez publiczny zakład opieki zdrowotnej od gminy zwrotu kosztów leczenia osoby bezdomnej.

(wyrok z dnia 26 stycznia 2005 r., IV CK 414/04, J. Górowski, M. Grzelka, T. Żyznowski)

*

art. 871 k.c.

Skutek w postaci utraty przez występującego współnika praw objętych majątkiem wspólnym nie został w art. 871 k.c. uzależniony od rodzaju prawa wspólnego, w szczególności od tego, czy prawem tym jest własność nieruchomości, czy też inne prawo, lecz dotyczy wszelkich praw wspólnych, a zatem i współwłasności nieruchomości. Skutek ten nie został także uzależniony ani w ogóle, ani w odniesieniu do niektórych tylko praw wspólnych od złożenia przez współnika oświadczenia o wypowiedzeniu udziału w określonej formie (art. 74 § 1 zdanie drugie k.c.). Jednakże dla zapewnienia możliwości wpisu w księdze wieczystej zmiany właściciela nieruchomości wynikłej z tego oświadczenia niezbędne jest, w świetle art. 31 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. Nr 19, poz. 147 ze zm.), zachowanie dla tego oświadczenia formy pisemnej z notarialnym poświadczeniem podpisu.

(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 177/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada)

*

art. 922 k.c., art. 219 Pr.Spóldz.

Roszczenie o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na własnościowe prawo do lokalu (art. 219 Prawa spółdzielczego) nie podlega dziedziczeniu.

(wyrok z dnia 21 grudnia 2004 r., I CK 343/04, T. Żyznowski, M. Sychowicz, W. Kościółek)

*

art. 946 k.c., art. 947 k.c.

Testament odwołujący, następnie odwołany, nie powoduje odzyskania mocy przez pierwotny testament, chyba że z okoliczności sprawy wynika, iż spadkodawca wyraził odmienną wolę.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2004 r., II CK 245/04, E. Skowrońska-Bocian, B. Czech, J. Górowski)

*

art. 952 k.c.

Dziecko osoby, która została powołana do spadku w testamencie ustnym, nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 952 § 2 k.c., która może spisać oświadczenie ostatniej woli spadkodawcy.

(postanowienie z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 449/04, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, M. Sychowicz)

*

art. 80 k.r.o.

Wybór nazwiska dziecka uznanego stanowi element oświadczenia woli zarówno uznającego, jak i wyrażającego zgodę na uznanie.

(wyrok z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 405/04, H. Pietrkowski, T. Domińczyk, B. Myszką)

*

art. 26 k.s.h.

Spółki jawne powstałe w trybie art. 26 § 4 k.s.h. w pierwotnym brzmieniu stawały się z chwilą wpisu do rejestru podmiotami ogółu praw i obowiązków wspólników spółek cywilnych ulegających przekształceniu. Nowelizacja art. 26 k.s.h. w zakresie dotyczącym nabycia przez spółkę jawną wspólnych praw i obowiązków wspólników przekształconej spółki cywilnej, która weszła w życie w dniu 15 stycznia 2004 r., usunęła wątpliwości, jakie rodziła interpretacja tego artykułu w pierwotnym brzmieniu, tj. stanowiła niejako jego autentyczną wykładnię, a co do tego rodzaju przepisów nowelizujących przyjmuje się zarówno w doktrynie, jak orzecznictwie, że mają one zastosowanie z mocą wsteczną.

(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 179/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada)

*

art. 370 k.s.h., art. 395 k.s.h, art. 422 k.s.h., art. 425 k.s.h.

Były członek zarządu, nie będący akcjonariuszem, jest legitymowany do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy odmawiającej mu udzielenia absolutorium.

(wyrok z dnia 25 listopada 2004 r., III CK 592/04, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, M. Kocon)

*

księgi wieczyste i hipoteka

Hipoteka przymusowa powstała w wyniku wpisu dokonanego na podstawie doręczonej decyzji nieostatecznej określającej wysokość

zobowiązania podatkowego (art. 34 § 1 i 3 pkt 2 i art. 35 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.) jest hipoteką kaucyjną (art. 111 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz.1361 ze zm.).

(postanowienie z dnia 15 grudnia 2004 r., II CK 274/04, G. Bieniek, I. Koper, E. Strelcow)

*

zakłady zdrowotne

Użyte w art. 60 ust. 4b pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r., o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.), obok pojęcia obowiązków, pojęcie zobowiązań – charakterystyczne dla stosunków cywilnoprawnych – oznacza, że chodzi tu o wskazanie podmiotu przejmującego obowiązki likwidowanego podmiotu w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych, a także sukcesora zobowiązań cywilnych obciążających likwidowany zakład.

(wyrok z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 106/04, I. Koper, J. Górowski, Z. Kwaśniewski)

Nie zachodzi likwidacja publicznego zakładu opieki zdrowotnej w rozumieniu art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) w sytuacji, w której – po utracie przezeń osobowości prawnej – jego wyodrębniony organizacyjnie zespół osób i środków majątkowych, zachowany w celu udzielania dotychczasowych świadczeń zdrowotnych, został połączony z posiadającym osobowość prawną innym zespołem opieki zdrowotnej i w jego ramach kontynuuje udzielanie świadczeń zdrowotnych.

(wyrok z dnia 16 grudnia 2004 r., V CK 311/04, Z. Strus, M. Grzelka, H. Wrzeszcz)

prawo cywilne procesowe

art. 19 k.p.c., art. 392¹ § 1 k.p.c.

W sprawie o złożenie oświadczenia woli o sprzedaży lokalu według cen preferencyjnych, wartością przedmiotu sporu, a następnie zaskarżenia, jest wysokość tej ceny preferencyjnej, a nie ceny rynkowej.

(postanowienie z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZ 113/04, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

*

art. 91 k.p.c.

Pełnomocnictwo procesowe do reprezentowania strony przed oznaczonym sądem pierwszej instancji obejmuje wniesienie apelacji.

(postanowienie z dnia 16 grudnia 2004 r., V CZ 141/04, Z. Strus, M. Grzelka, H. Wrzeszcz)

*

art. 165 k.p.c.

Konsekwencją wadliwego oznaczenia nazwy sądu na kopercie przesyłki zawierającej apelację jest to, że datą wniesienia apelacji nie jest data oddania przesyłki w urządzenie pocztowym, lecz data przekazania jej przez sąd niewłaściwy, do którego wpłynęła, sądowi właściwemu.

(postanowienie z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZ 109/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Gromska-Szuster)

*

art. 168 k.p.c.

Niewniesienie apelacji przez kuratora ustanowionego dla strony nieznanej z miejsca pobytu (art. 143 k.p.c.) nie uzasadnia przywrócenia terminu do wniesienia apelacji przez stronę.

(postanowienie z dnia 26 stycznia 2005 r., V CZ 157/04, L. Walentynowicz, G. Bieniek, M. Grzelka)

*

art. 392 k.p.c.

Nabywca prawa będącego przedmiotem procesu, po wydaniu wyroku w postępowaniu odwoławczym, nie może wstąpić do procesu i wnieść kasację.

(postanowienie z dnia 16 grudnia 2004 r., V CZ 143/04, Z. Strus, M. Grzelka, H. Wrzeszcz)

*

art. 392¹ k.p.c.

Sprawa o przyznanie lokalu socjalnego jest sprawą majątkową w rozumieniu art. 392¹ k.p.c.

(postanowienie z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 190/04, M. Sychowicz, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz)

*

art. 393 k.p.c.

Zagadnienie prawne jest istotne w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c., gdy ma ono znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia podobnych spraw.

(postanowienie z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, M. Sychowicz, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz)

*

art. 479¹⁴ k.p.c., 1105 k.p.c.

Przepis art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 1105 § 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 19 stycznia 2005 r., I CK 676/04, T. Wiśniewski, B. Czech, H. Pietrkowski)

*

art. 519¹ k.p.c.

Postanowienie odmawiające dopuszczenia do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania nie jest postanowieniem co do istoty sprawy w rozumieniu art. 519¹ § 1 i nie podlega zaskarżeniu kasacją.

(postanowienie z dnia 15 grudnia 2004 r., IV CZ 186/04, G. Bieniek, I. Koper, E. Strelcow)

*

art. 628⁸ k.p.c.

Postanowienie sądu o wpisie spółki jawnej do Krajowego Rejestru Sądowego stanowi podstawę wpisu tej spółki w księdze wieczystej jako właściciela nieruchomości w miejsce wspólników przekształconej spółki cywilnej.

(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 180/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada)

*

art. 1097 k.p.c., art. 1103 k.p.c.

W sprawie o ustalenie istniejącego w przeszłości stosunku własności nieruchomości pozostawionej poza obecnymi granicami państwa polskiego w związku z wojną rozpoczętą w 1939 r., położonej obecnie na terenie Litwy lub Białorusi, sądom polskim nie przysługuje jurysdykcja krajowa.

*(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CZP 72/04, I. Koper,
Z. Kwaśniewski, K. Zawada)*

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2005, NR 12

Sąd rodzinny może na podstawie art. 100 k.k. w związku z art. 14 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jedn. tekst: Dz.U. 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.) orzec przepadek przedmiotów służących do popełnienia czynu karalnego przez nieletniego, w stosunku do którego nie wszczęto postępowania o ten czyn z powodu niecelowości orzekania środków wychowawczych.

(uchwała z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 70/04, M. Wysocka T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, OSNC 2005, nr 12, poz. 199)

*

Sąd drugiej instancji, który oddalił apelację, jest właściwy do wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 77/04, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, OSNC 2005, nr 12, poz. 200)

*

1. Wyrok zespołu arbitrów podpisany przez arbitrów w sposób określony przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań (Dz.U. Nr 56, poz. 547) spełnia wymagania formalne.

2. Zamawiającemu przysługuje legitymacja do wniesienia skargi do sądu na wyrok zespołu arbitrów.

(uchwała z dnia 14 stycznia 2005 r., III CZP 71/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 201)

*

W wypadku stwierdzenia z urzędu okoliczności objętej art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.) zespół arbitrów unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia. Sąd okręgowy, w razie stwierdzenia z urzędu okoliczności objętej tym przepisem, uchyla orzeczenie zespołu arbitrów i unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia.

(uchwała z dnia 27 stycznia 2005 r., III CZP 78/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 202)

*

W postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu oświadczenie, o którym mowa w art. 97 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), podlega badaniu według stanu prawnego obowiązującego w chwili jego złożenia.

(uchwała z dnia 9 lutego 2005 r., III CZP 80/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Pietrkowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 203)

*

Sąd orzekający w sprawie o eksmisję z lokalu mieszkalnego nie jest uprawniony – w razie niezaskarżenia uchwały o wykluczeniu członka ze spółdzielni mieszkaniowej – do ustalenia, że nie doszło do wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na skutek niezachowania przesłanek określonych w art. 11 ust. 8 w związku z art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.).

(uchwała z dnia 9 lutego 2005 r., III CZP 81/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Pietrkowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 204)

*

Akcjonariusz spółki, który był członkiem jej zarządu, nie jest legitymowany do wystąpienia z powództwem o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia w przedmiocie wyrażenia zgody na dochodzenie przeciwko niemu roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy sprawowaniu zarządu.

(uchwała z dnia 9 lutego 2005 r., III CZP 82/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Pietrzkowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 205)

*

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przysługujące na podstawie art. 215 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) łącznie obojgu małżonkom pozostającym w ustroju rozdzielności majątkowej stało się z dniem uchylenia tego przepisu przedmiotem ich wspólności w częściach ułamkowych.

(uchwała z dnia 11 lutego 2005 r., III CZP 79/04, T. Domińczyk, I. Gromska – Szuster, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 206)

*

Sprawa, w której powód dochodzi kwoty niższej, niż wskazana w art. 505¹ pkt 1 k.p.c., stanowiącej resztę zaspokojonego wcześniej roszczenia, którego wysokość przekraczała kwotę określoną w powyższym przepisie, podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

(uchwała z dnia 11 lutego 2005 r., III CZP 83/04, T. Domińczyk, I. Gromska – Szuster, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 207)

*

Uchwalenia statutu spółdzielni dokonują jej założyciele, natomiast późniejsze modyfikacje jego postanowień, dokonywane przez uprawniony organ spółdzielni, są zmianą statutu bez względu na skalę i zakres dokonywanych modyfikacji (art. 6 § 1 w związku z art. 12a § 1-3, art. 38 § pkt 10 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.).

(wyrok z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 318/04, Z. Kwaśniewski, I. Koper, J. Górowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 208)

*

Uznanie dziecka dokonane przed właściwym organem zagranicznym jest dochowaniem wymaganej formy dla tej czynności (art. 12 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe, Dz.U. Nr 46, poz. 290 ze zm.).

(wyrok z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 323/04, Z. Kwaśniewski, I. Koper, J. Górowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 209)

*

Członkostwo w spółce wodnej, powstałe z mocy prawa na podstawie art. 109 ust. 2 ustawy z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 230 ze zm.), nie jest uzależnione – odmiennie niż członkostwo z mocy decyzji administracyjnej – od spełnienia przesłanek ustanowienia członkostwa przewidzianych w § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1979 r. w sprawie spółek wodnych i ich związków (Dz.U. Nr 17, poz. 109 ze zm.).

(wyrok z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 132/04, H. Pietrkowski, M. Bączyk, M. Kocon, OSNC 2005, nr 12, poz. 210)

*

Przewidziany w art. 136 § 2 k.p.c. skutek niedoręczenia stronie pisma sądowego zachodzi także wtedy, gdy przewodniczący bezpodstawnie zarządził ponowne doręczenie pisma pod adresem wskazanym przez doręczyciela na niedoręczonej przesyłce.

(postanowienie z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 247/03, M. Sychowicz, T. Bielska- Sobkowicz, J. Frąckowiak, OSNC 2005, nr 12, poz. 211)

*

Wspólnota mieszkaniowa może nabywać majątek.

(postanowienie z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 55/04, M. Sychowicz, T. Bielska- Sobkowicz, J. Frąckowiak, OSNC 2005, nr 12, poz. 212)

*

Artykuł 60 ust. 4b ustawy dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) nie ma zastosowania w razie łączenia dwóch publicznych zakładów opieki zdrowotnej przez przejęcie jednego z nich. W takim wypadku odpowiedzialność za zobowiązania zakładu przejmowanego ponosi zakład przejmujący.

(wyrok z dnia 16 grudnia 2004 r., V CK 287/04, Z. Strus, M. Grzelka, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 12, poz. 213)

*

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 30 marca 1962 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 34, poz. 158 ze zm.) wygasły prawa rzeczowe obciążające wody państwowe.

(wyrok z dnia 22 grudnia 2004 r., IV CK 622/03, H. Pietrkowski, M. Bączyk, M. Kocon, OSNC 2005, nr 12, poz. 214)

*

Złożenie przez kupującego – w toku sprawy o zapłatę ceny – oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy sprzedaży nie jest zarzutem w rozumieniu art. 568 § 3 k.p.c.

(wyrok z dnia 5 stycznia 2005 r., II CK 330/04, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 12, poz. 215)

*

Przepis art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) ma zastosowanie do hipoteki zabezpieczającej kredyt udzielony na budowę domów mieszkalnych, jeżeli podział nieruchomości obciążonej, polegający na przeniesieniu własności części nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym, nastąpił po wejściu w życie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 63, poz. 635).

(postanowienie z dnia 13 stycznia 2005 r., IV CK 426/04, J. Górowski, M. Grzelka, T. Żyznowski, OSNC 2005, nr 12, poz. 216)

*

Do dokonania wpisu w księdze wieczystej zmiany właściciela nieruchomości, wynikającej z oświadczenia właściciela o wystąpieniu ze spółki cywilnej niezbędne jest zachowanie formy pisemnej tego oświadczenia z podpisem notarialnie poświadczonym (art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(postanowienie z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 177/04, I. Koper, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2005, nr 12, poz. 217)

*

W razie wniesienia apelacji od wyroku orzekającego rozwód w części dotyczącej winy rozkładu pożycia małżeńskiego tylko przez jednego małżonka, sąd drugiej instancji może z urzędu orzec w tym zakresie także na niekorzyść tego małżonka.

(wyrok z dnia 19 stycznia 2005 r., V CK 364/04, M. Kocon, I. Gromska – Szuster, B. Myszka, OSNC 2005, nr 12, poz. 218)

INFORMACJE

W dniach 29-30 września odbyło się w Alicante (Hiszpania) IV Europejskie Sympozjum Sędziów orzekających w sprawach dotyczących znaków towarowych, zorganizowane przez Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM). Tematem obrad były problemy dotyczące rejestracji wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych oraz walki z piractwem. Uczestnikami byli sędziowie z krajów Unii Europejskiej i krajów stowarzyszonych. Polskę reprezentowała sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej Teresa Bielska-Sobkowicz.

*

W dniu 6 października odbyła się narada robocza sędziów Izby Cywilnej. Na wstępie Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński złożył serdeczne gratulacje i życzenia sędziom Sądu Najwyższego obchodzącym jubileusze długoletniej pracy zawodowej. Jubileusz 40-lecia pracy obchodził sędzia Sądu Najwyższego Lech Walentynowicz, a jubileusz 35-lecia – sędziowie Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski, prof. dr hab. Zbigniew Kwaśniewski i prof. dr hab. Elżbieta Skowrońska-Bocian.

Prezes Sądu Najwyższego przywitał sędzię Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu Aleksandrę Marszałek, rozpoczynającą trzymiesięczną delegację w Izbie Cywilnej. Przywitał także i przedstawił nowych asystentów: Elżbietę Stan-Stanik, Małgorzatę Sekułę, Macieja Plaskacza, Radosława Nowaczewskiego i Mateusza Pilicha.

W części merytorycznej sędziowie wysłuchali wykładu sędzi Sądu Najwyższego Iwony Koper na temat nowych unormowań kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych. Po interesującym wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Gerard Bieniek, Helena Ciepła, Tadeusz Wiśniewski, Elżbieta Skowrońska-Bocian, Marek Sychowicz, Lech Walentynowicz, Maria Grzelka i Tadeusz Domińczyk.

W trakcie narady zabrał również głos sędzia Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski, który przedstawił prace podejmowane w ostatnim okresie przez Krajową Radę Sądownictwa.

*

W dniach od 7 do 9 października b.r. odbył się zjazd katedr postępowania cywilnego w Zakopanem, poświęcony 40-leciu kodeksu postępowania cywilnego.

W zjeździe uczestniczyła delegacja sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego. Delegacji przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Cywilnej prof. dr hab. Tadeusz Ereciński, któremu towarzyszyli sędziowie Sądu Najwyższego: Jacek Gudowski, Henryk Pietrkowski i prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski.

Podczas zjazdu poruszono m.in. problematykę naczelnych zasad postępowania cywilnego (prof. dr hab. Andrzej Jakubecki), współczesnych tendencji rozwoju polskiego postępowania cywilnego (prof. dr hab. Kazimierz Lubiński), środków odwoławczych po nowelizacji kodeksu (prof. dr hab. Tadeusz Ereciński), kwestii instancyjności (prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski) oraz konieczności przygotowania nowego kodeksu postępowania cywilnego (prof. dr hab. Feliks Zedler).

Omawianym kwestiom towarzyszyła, prowadzona w koleżeńskiej atmosferze, burzliwa dyskusja prowadząca nierzadko do ciekawych konkluzji.

Organizatorem zjazdu była Katedra Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego z jej kierownikiem prof. dr. hab. Andrzejem Oklejakiem na czele.

*

W dniu 17 października odbyło się zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej poświęcone zaopiniowaniu kandydatów, którzy zgłosili się na trzy wolne stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 26 z dnia 2 maja 2005 r.: Włodzimierza Gywrylczyka, sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, Bogusława Kamińskiego, sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, Grzegorza Misiurka, sędziego Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, Anny Owczarek, sędzi Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Krzysztofa Pietrzykowskiego, prof. zwyczaj. dr.

hab. Uniwersytetu Warszawskiego i Dariusza Zawistowskiego, sędziego Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

Po prezentacji kandydatów, wysłuchaniu odpowiedzi na zadane pytania oraz dyskusji Zgromadzenie wyraziło opinię o kandydatach.

*

W dniach 10-21 października sędzia Sądu Najwyższego Mirosława Wysocka uczestniczyła w programie „Wymiana między sędziami Sądów Najwyższych Unii Europejskiej”, organizowanym pod egidą Stowarzyszenia Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej. Program realizowany był na zaproszenie Królewskich Sądów w Londynie, a jego bezpośrednim organizatorem i przyjmującym był Sąd Apelacyjny w Londynie. Program, realizowany indywidualnie dla jednego sędziego, był bogaty i bardzo dobrze przygotowany. W jego ramach sędzia Mirosława Wysocka miała możliwość uczestniczenia w rozprawach przed Sądem Apelacyjnym w Londynie oraz przed Sądami pierwszej instancji w Londynie i Colchester. Program obejmował także kilkanaście indywidualnych rozmów z sędziami tych Sądów, udział w spotkaniu Stowarzyszenia Właścicieli Praw Własności Intelektualnej oraz w posiedzeniu pozarządowej organizacji - Komisji do spraw Skarg na Prasę. Udział w tak zorganizowanym programie wymiany sędziów stworzył unikatową i cenną możliwość zapoznania się z praktyką wymiaru sprawiedliwości w jednym z krajów Unii.

*

W dniu 24 października odbyło się Zgromadzenie Ogólne sędziów Sądu Najwyższego poświęcone wyborom kandydatów na wolne stanowiska sędziów Sądu Najwyższego ogłoszone w Monitorze Polskim Nr 26 z dnia 2 maja 2005 r.

Na samym wstępie uczczono chwilą ciszy pamięć sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych prof. dr. hab. Andrzeja Kijowskiego, który zmarł niespodziewanie w dniu 4 września b.r.

Po wycofaniu się z wyborów sędziów Bogusława Kamińskiego i Włodzimierza Gawrylczyka na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej kandydowali: Grzegorz Misiurek, sędzia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, Anna Owczarek,

sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Krzysztof Pietrzykowski, prof. zwyczaj. dr hab. Uniwersytetu Warszawskiego, dyrektor Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz Dariusz Zawistowski, sędzia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Wszyscy kandydaci otrzymali większą liczbę głosów „za” niż „przeciw” i zostali przedstawieni Krajowej Radzie Sądownictwa.

*

W dniach 23 - 26 października sędzia Sądu Najwyższego Mirosława Wysocka – jako przedstawicielka jednego z trzydziestu trzech krajów – wzięła udział na zaproszenie Prezesa Federalnego Sądu Apelacyjnego w Waszyngtonie w Międzynarodowej Konferencji Sędziów, poświęconej własności intelektualnej. Podczas konferencji prezentowane były systemy ochrony tych praw, z eksponowaniem cech typowych dla systemu europejskiego, północnoamerykańskiego i azjatyckiego. Szczególną uwagę uczestnicy konferencji poświęcali perspektywom zbliżania różnych systemów w tej dziedzinie prawa, a zwłaszcza dążenia do ujednoczenia lub zbliżenia procedur.

Dane statystyczne - październik 2005

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									Pozostało do rozpoznania
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	568	18	255	-	42	3	50	148	12	331
2.	CSK	411	167	116	-	1	-	1	88	26	462
3.	CZP, w tym:	42	5	16	10	-	-	-	-	6	31
	art. 390 k.p.c.	32	5	16	10	-	-	-	-	6	21
	skład 7-miu	9	-	-	-	-	-	-	-	-	9
	pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	133	41	79	-	58	4	12	-	5	95
5.	CO, w tym	5	9	4	-	-	-	-	-	4	10
	art. 401 k.p.c.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	art. 45, 48 k.p.c.	4	9	4	-	-	-	-	-	4	9
6.	CSP	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
7.	CNP	45	42	30	-	-	-	-	6	24	57
8.	CA	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1205	283	501	10	101	8	63	242	77	987